

Aan de informateur van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Mevrouw drs. E.I. Schippers
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Datum 1 mei 2017
Ons kenmerk ames-alsc2md
Contactpersoon mw. D. Paarhuis
Telefoon 030 6076269
E-mail d.paarhuis@knmt.nl

Betreft: tandheelkunde en het nieuwe regeerakkoord

Geachte informateur, beste mevrouw Schippers,

Een gezonde mond is veel belangrijker dan de meeste mensen denken. Je eet, praat en lacht niet alleen met je mond, een gezonde mond draagt ook bij aan je algehele gezondheid en je persoonlijke en sociale welbevinden.

Goed voor de mond zorgen is dan ook belangrijk. Want van een gezonde mond heb je een leven lang plezier. Nederlandse tandartsen doen dat, en met succes: de Nederlandse gebitten zijn over het geheel genomen beter dan ooit.

Dat willen we uiteraard graag zo houden en daarom vragen we het nieuwe kabinet om steun. Om de mondgezondheid in ons land ook in de toekomst op peil te houden hebben we namelijk één ding hard nodig: meer collega's.

Op dit moment treden per jaar ongeveer 210 in Nederland opgeleide tandartsen toe tot de zorg. Aan de andere kant gaan jaarlijks gemiddeld 300 tandartsen met pensioen. Dat betekent een jaarlijks tekort van zo'n 100 tandartsen.

Het tekort aan tandartsen wordt aangevuld met instroom van buitenlandse tandartsen, die weliswaar goed gekwalificeerd zijn en zich bekwamen in onze mondzorg, maar geen structurele oplossing bieden. Ongeveer de helft van hen vertrekt weer na een aantal jaren.

Daar komt bij dat de mondzorg in Nederland sterk is gericht op preventie en het behouden van eigen tanden en kiezen. In tegenstelling tot veel buitenlandse opleidingen, waar behandelen vaak voorop staat.

De KNMT pleit daarom voor uitbreiding van het aantal opleidingsplaatsen voor tandartsen in Nederland. Zoals ook het Capaciteitsorgaan dat de afgelopen jaren nadrukkelijk heeft gedaan. Zodat alle Nederlanders goede mondzorg krijgen. Een gezonde mond en een goed gebit zijn immers een teken van beschaving.

Met vriendelijke groet,

Wolter Brands, tandarts
voorzitter KNMT

KNMT
De heer W. Brands
Postbus 2000
3430 CA NIEUWEGEIN

Kenmerk: 201700665

Den Haag, 3 mei 2017

Geachte heer Brands,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik een grote hoeveelheid brieven, nota's en verzoeken.

Ik vertrouw erop dat u zult begrijpen dat het voor mij niet mogelijk is om daarop inhoudelijk te reageren.

Hoogachtend,

Dr. E. J. Schippers

Postbus 54
7470 AB Goor
Telefoon: (0547) 858 585
Fax: (0547) 858 586
E-mail: info@hofvantwente.nl
Internet: www.hofvantwente.nl

De Informatie
Mw. Drs. E.I. Schippers
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Uw brief van:	Uw kenmerk	Ons kenmerk:	Datum:
--	--	2832017	1 mei 2017
Behandeld door:			Verzonden
A. Venema			1 mei 2017

Bijlage(n): 1
Onderwerp: Regeerakkoord en Jongerenmanifest

Geachte mevrouw Schippers,

Op 28 maart 2017 heeft de gemeenteraad van Hof van Twente de bijgaande motie vastgesteld. In de motie spreekt de raad zich uit over het JongerenManifest. De raad verzoekt de informateur om de onderhandelende partijen het JongerenManifest te laten onderschrijven en dringt er op aan dat de vijf punten uit het Jongerenmanifest in het regeerakkoord worden opgenomen. De betreffende motie treft u bijgaand aan.

Hoogachtend,

Mr. A. Venema
Griffier

MOTIE m.b.t. een niet geagendeerd onderwerp

De raad van de gemeente Hof van Twente in vergadering bijeen op: 28 maart 2017

Onderwerp: Landelijk JongerenManifest

Titel: Hof van Twente onderschrijft landelijk JongerenManifest

De raad,
constaterende, dat:

- Er naar aanleiding van de Tweede Kamerverkiezingen een JongerenManifest is opgesteld;
- Dat de voorzitters van 10 politieke jongerenorganisaties dit unaniem ondertekend hebben.

De tekst van het JongerenManifest
aangestuurd door Jan Terlouw, 22 februari 2017

Ondergetekenden, voorzitters van tien politieke jongerenorganisaties, dringen er op aan dat onderstaande vijf punten worden opgenomen in een na 15 maart 2017 te sluiten regeerakkoord.

1. Het beleid van het Kabinet zal erop zijn gericht dat Nederland gaat behoren tot de koplopers op het gebied van duurzaamheid, met name als het gaat om concretisering van de Parijse akkoorden, die erop neerkomen dat de temperatuurstijging van de atmosfeer deze eeuw beperkt moet blijven tot minder dan twee graden Celsius. Het Kabinet zal daarvoor concrete maatregelen nemen.
2. Het principe "de vervuiler betaalt" zal uitgangspunt zijn van het Kabinetsbeleid. Daardoor wordt een gelijk speelveld gecreëerd voor de industrie, wat een voorwaarde is voor succesvolle innovaties op het gebied van duurzame productie.
3. Het Kabinet zal iedere maatregel toetsen aan het effect ervan op de kwaliteit van de aarde, nationaal en internationaal, nu en in de toekomst.
4. Het Kabinet zal alles in het werk stellen om in internationaal verband te bevorderen dat multinationale ondernemingen niet minder belasting betalen dan het Midden- en Kleinbedrijf.
5. Bij het realiseren van bovenstaande maatregelen zal voor het Kabinet de menselijke maat norm zijn in wetgeving, regelgeving en beleid.

Ondertekenaars:

CDJA	(CDA)	Ard Warnink
DWARS	(GroenLinks)	Noortje Blokhuis
Jonge Democraten	(D66)	Wouter van Erkel
Jonge Socialisten	(PvdA)	Lieke Kuiper
JOVD	(VVD)	Rutger de Ridder
OPPOSITIE	(DENK)	Enes Yigit
Perspectief	(ChristenUnie)	Jarin van de Zande
PINK!	(PvdD)	Sebastiaan Wolswinkel
ROOD	(SP)	Merel Stoop
SGP-J	(SGP)	Willem Pos

Overwegende dat:

- De belangen genoemd in het manifest een hoge urgentie hebben;
- Elke gemeente hier nog een grote opgave in heeft om het door te vertalen naar beleid;
- Daarom sturing en (financiële) ondersteuning vanuit Den Haag noodzakelijk wordt geacht om dit effectief op gemeentelijk niveau tot uitvoering te kunnen brengen.

de Raad

roept het college op:

om bij de betrokken (in)formateur(s) voor het nieuwe Kabinet namens de gemeente Hof van Twente te verzoeken:

- Dit JongerenManifest door de onderhandelende partijen te laten onderschrijven;
- Er op aan te dringen dat de vijf punten uit het manifest in het regeerakkoord worden opgenomen

en gaat over tot de orde van de dag.

Ondertekening en naam

D66

A. Olde Reuver of Briel-
Bosveld

PvdA

F. Rijkens

SP

Herman Kalter

Vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Hof van Twente d.d. 28 maart 2017.

De raad van de gemeente Hof van Twente,

De griffier,

Mr. R.M.J. Klein Tank

de voorzitter,

Drs. H.A.M. Nauta-van Moorsel MPM

Voór: CDA (Ankersmid,
Buschers, Doeschot, Mulder,
Nijhof, Pierik), PvdA,
D66, SP = 15
Tegen: CDA (Gerritsjans,
Uitdewilligen, Zandvoort),
VVD, GB = 10

Aangenomen

Gemeente Hof van Twente
De heer A. Venema
Postbus 54
7470 AB GOOR

Kenmerk: 201700667

Den Haag, 3 mei 2017

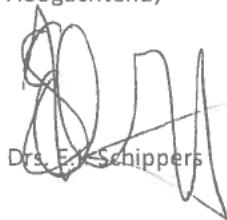
Geachte heer Venema,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik een grote hoeveelheid brieven, nota's en verzoeken.

Ik vertrouw erop dat u zult begrijpen dat het voor mij niet mogelijk is om daarop inhoudelijk te reageren.

Hoogachtend,

Drs. E. Schippers

201700660

Aan:
Minister-president
Ministerie van Algemene Zaken
Postbus 20001
2500 EA Den Haag78

Geachte heren Rutte, Buma, Klaver en Pechtold
De pensioenfondsen mogen niet meer vallen onder de taken van SZW, zie hieronder

Pensioenfondsen onder Ministerie van Financiën

De vereiste dekkingsgraad van ca. 128% voor pensioenfondsen is veel te hoog, omdat pensioenfondsen geen onderneming noch een sociale instelling zijn, maar een financiële instelling net als banken en levensverzekeringsmaatschappijen. Voor banken geldt een solvabiliteitseis van 105 - 110%. Aangezien banken met elkaar moeten concurreren en pensioenfondsen niet, zou voor pensioenfondsen een vereiste dekkingsgraad van 105% moeten gelden, in plaats van 128%!

Het huidige pensioenstelsel is 100% bestand tegen de variaties van de marktrente. De pensioenfondsen daarentegen voeren een fout beleid en zijn veel te duur. De salarissen van de medewerkers zijn 40% te hoog; er zijn veel te veel filialen; er worden veel te dure externe managers ingeschakeld (kosten 2 miljard euro per jaar) en het beleggingsbeleid is gericht op een hoog rendement in plaats van op een hoge dekkingsgraad D .

$$D = \frac{B}{VPV} \times 100\%$$

Het beschikbaar vermogen B wordt bepaald door de kosten van de pensioenfondsen en het beleggingsbeleid van de pensioenfondsen. De voorziening pensioenverplichtingen VPV wordt voor het grootste deel bepaald door de marktrente. Als

$$B = 1,05 \times VPV$$

Is de dekkingsgraad al gelijk aan de **nieuwe** vereiste dekkingsgraad van 105% en kunnen de pensioenen volledig worden geïndexeerd.

Niet het pensioenstelsel moet worden veranderd, maar de pensioenfondsen moeten worden gemoderniseerd

Kenmerk: 201700669

Den Haag, 3 mei 2017

Geachte heer

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik een grote hoeveelheid brieven, nota's en verzoeken.

Ik vertrouw erop dat u zult begrijpen dat het voor mij niet mogelijk is om daarop inhoudelijk te reageren.

Hoogachtend,

Drs. E.I. Schippers

201700676

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Informateur, Mevrouw Drs. E.I. Schippers
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Culemborg, 24 april 2017.

Betreft: Kabinetsinformatie • Voltooid Leven,
Uw kenmerk: 201700557

Geachte mevrouw Schippers,

In dank ontving ik uw brief van 20 april 2017, kenmerk 201700557, in reactie op mijn schrijven van 19 april 2017 aangaande een 'Voltooid Leven'.

In uw brief schrijft u dat het onmogelijk is, gezien de grote hoeveelheid stukken die u ontvangt, om inhoudelijk op mijn schrijven te reageren. Dat is ook niet wat ik met mijn schrijven beoogde. Wat mij voor ogen staat is dat het schrijven aan de gesprekspartners zou worden doorgegeven, zodat aan de onderhandelingstafel, bij het opstellen van een regeringsakkoord, er, op basis van de door mij aangedragen inzichten, een goede en bredere discussie zou kunnen ontstaan en een nieuw kabinet het onderhavige issue mogelijk op een andere wijze zal oppakken, dan de richting waarin deze nu dreigt te kunnen gaan lopen.

Ik verzoek u dan ook om mij mede te willen delen of mijn schrijven van 19 april 2017 aan de aan de onderhandelingstafel zittende partijen is uitgereikt? En zo neen, of dat alsnog gaat gebeuren?

Mocht u persoonlijk of – na het doorgeleiden van mijn schrijven naar het Departement van Volksgezondheid, Welzijn en Sport – als Minister, of een ambtsopvolger, later alsnog een inhoudelijke reactie willen geven, dan blijf ik daar voor openstaan.

In afwachting van uw reactie, verblijf ik.

Met vriendelijke groet

Kenmerk: 201700671

Den Haag, 3 mei 2017

Geachte heer

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen. Alle door mij ontvangen brieven worden onder de aandacht gebracht van en stel ik ter beschikking aan de onderhandelaars.

In het kader van mijn werkzaamheden kan ik u geen mededelingen doen over de onderwerpen die aan de onderhandelingstafel worden besproken.

Ik vertrouw erop dat u zult begrijpen dat het voor mij niet mogelijk is om daarop inhoudelijk te reageren.

Hoogachtend,

Dr. J. I. Schippers

Drs. E.I. Schippers
p/a Tweede Kamer
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

De Bilt, 1 mei 2017

Geachte mevrouw Schippers,

**Wilt u alstublieft de zorg voor natuur bloedserieus nemen?
Dan kan de natuur de zorg helpen.**

Hierbij de hartenkreet van 12 grote groene organisaties.

Vorige week publiceerden partijcommissies van VVD, D66, CDA, GroenLinks, PvdA en ChristenUnie hun wensen voor de groene paragraaf in het nieuwe regeerakkoord. 'Duurzaam is de toekomst' laat zien dat het gevoel van urgentie breed gedeeld wordt. En dat is hard nodig. Het is lang geleden dat de druk op formerende partijen zo groot was om zorg voor klimaat, onze natuur en leefomgeving bloedserieus te nemen. Niets staat het nieuwe Kabinet nu nog in de weg om hierin mee te gaan. Als natuurorganisaties doen wij ook een dringend beroep op de partijen om dit commitment aan te gaan.

Natuurlijk kapitaal vormt immers de basis van ons welzijn, een gezonde leefomgeving en duurzame economische groei. Als één van de rijkste landen van Europa bungelen we onderaan het rijtje op het gebied van de bescherming van soorten en gebieden. Nederland kent een gebrek aan beleid gericht op verbetering van de slechte 'staat van instandhouding' waarin onze natuur zich bevindt. Meerdere malen is becijferd dat er relatief weinig geld nodig is om 'de soorten er bovenop te krijgen'. Dat vereist dan wel politieke wil en de uitrol van een offensieve en actieve beschermingsstrategie.

Dat laatste is overigens helemaal niet zo ingewikkeld. Neem het Natuurnetwerk Nederland. Ons land is klein voor wilde natuur, maar voor de natuur zelf hoeft dat helemaal geen probleem te zijn. Een jaar of 30 terug hebben we bedacht dat we in Nederland van de vele kleintjes één grote kunnen maken. Door onze snippers natuur te verbinden tot één netwerk van gebieden ontstaat er alsnog veerkrachtige en dynamische natuur, ondanks dat het doorsneden is door allerlei wegen, steden en industrie. Een fantastisch compromis tussen verschillende belangen. Ecologisch ook een briljant concept: soorten die opgesloten zaten in kleine gebiedjes kunnen zich verbinden waardoor de veerkracht en het incasseringsvermogen van natuur worden vergroot. En de mensen profiteren mee: het netwerk maakt natuur toegankelijk en is goed voor gezondheid, recreatie en toerisme. Sinds begin jaren '90 is er geïnvesteerd in dit netwerk. Maar de afgelopen jaren viel Nederland stil. Terwijl de urgentie alleen maar groter is geworden. Het nieuwe Kabinet kan dit herstellen door het natuurbudget weer op stoom te brengen en te combineren met budgetten vanuit sport, gezondheid en recreatie, om zo een brede, groene en gezonde infrastructuur in Nederland neer te leggen. Een koopje: voor slechts 600 miljoen per jaar bereiken we significante resultaten. Het Natuurnetwerk is het meer dan waard om zo snel mogelijk afgerond te worden.

En natuur biedt ons nog meer. Nederland staat voor een enorme klimaatopgave; natuur vormt een belangrijk onderdeel van de oplossing. Door innovatieve methoden voor het climate-proof maken van onze delta. Onze grote wateren spelen daarin de hoofdrol. Denk aan het Waddengebied, de Zuidwestelijke Delta, de Noordzee, de kustlijn en het rivierengebied. Die grote wateren, die huisvesten onze meest bijzondere natuur en kunnen zorgen voor ons antwoord op de uitdagingen die klimaatverandering met zich meebrengt. Een Delta Aanpak Grote Wateren, waarin naast natuurherstel andere maatschappelijke opgaven zoals waterveiligheid, leefomgeving en recreatie centraal staan geeft ons win-winsituaties. Een integrale aanpak heeft groot synergie- en kostenvoordeel: naast veiligheid wordt in één slag resultaat geboekt voor natuur en recreatie.

Niet-investeren in de natuur is meer dan een gemiste kans: het versterkt de achteruitgang van de leefbaarheid van Nederland. Het raakt onze welvaart. De leegloop van het platteland, de extreme milieudruk van de landbouw op onze omgeving, het voorspelde zoetwatertekort en het verdwijnen van allerlei planten- en diersoorten schreeuwen om actie, om leiderschap in het natuurdomein. Voor het nieuwe Kabinet ligt hier een unieke kans om het verschil te maken. We kunnen ons geen vrijblijvendheid meer veroorloven, het belang van ons natuurlijk kapitaal is evident. Een strategie voor versterking en behoud van onze natuur raakt daarmee aan kwaliteit van leven, nu en in de toekomst.

Hank Bartelink, *LandschappenNL*

Arjan Berkhuisen, *Waddenvereniging*

Fred Wouters, *Vogelbescherming Nederland*

Titia Wolterbeek, *Vlinderstichting & SoortenNL*

Rob van Westrienen, *RAVON*

Coenraad Krijger, *IUCN-Nederland*

Marc van den Tweel, *Natuurmonumenten*

Kirsten Schuijt, *Wereld Natuur Fonds*

Floris van Hest, *Stichting De Noordzee*

Joris Hogenboom, *de Natuur- en Milieufederaties*

Jelle de Jong, *IVN*

Geertje van Hooijdonk, *Stichting Natuur & Milieu*

Afschrift van deze brief gaat ook naar de leden van de vaste commissie Economische Zaken van de Tweede Kamer.

Landschappen NL
De heer H. Bartelink
Bunnikseweg 39
3732 HV DE BILT

Kenmerk: 201700673

Den Haag, 3 mei 2017

Geachte heer Bartelink,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik een grote hoeveelheid brieven, nota's en verzoeken.

Ik vertrouw erop dat u zult begrijpen dat het voor mij niet mogelijk is om daarop inhoudelijk te reageren.

Hoogachtend,

Dr. P. Schippers

T.a.v. mw. drs. E. Schippers
 Formateur
 p/a Ministerie van VWS
 Postbus 20350
 2500 EJ Den Haag

Ede, 25 april 2017

Geachte mevrouw Schippers,

De gemeenten in jeugdhulpregio FoodValley werken samen met aanbieders om de transformatieopgave vorm te geven. Dit is een traject van een aantal jaren, waarbij we na twee jaar ervaring met de uitvoering, graag onze aandachtspunten willen meegeven.

Houdt ruimte voor dialoog gerichte aanbesteding

Ruimte voor de professional is een belangrijke pijler van de jeugdwet. Dit beginsel ligt ten grondslag aan bestuurlijk aanbesteden. Samen met aanbieders transformatiedoelen uitwerken levert inkoopafspraken op die praktisch uitvoerbaar zijn en draagvlak hebben. We ervaren dat de tijd van aanbieders en gemeenten in de inhoud wordt gestopt en niet in het opstellen en aanleveren van stukken voor aanbestedingsprocedures. Juist in deze eerste periode van de transformatie past het om aan te besteden vanuit de dialoog. We roepen dan ook op om in het onderzoek naar vormen van aanbesteding te kijken in welke vorm deze wijze van aanbesteding past binnen de aanbestedingsregels.

Pas woonplaatsbeginsel zo aan dat maatschappelijk netwerk betrokken blijft ook voor kinderen met instellingsvoogdij

Het maatschappelijk netwerk van de jeugdigen die met jeugdhulp in aanraking komen is van groot belang. Dit geldt zeker voor kinderen die onder instellingsvoogdij zijn geplaatst. Het lokale team van de gemeente waar het kind het laatst in gezinsverband verbleef is de link naar de maatschappij. De regisseur van het lokale team is degene die samen met de instelling waar het kind verblijft, bespreekt of het verblijf kan worden afgeschaald. Wij hechten dan ook groot belang aan de toezegging van staatssecretaris Van Rijn om het historische verdeelmodel aan te passen en het woonplaatsbeginsel ook voor deze groep jeugdigen toe te passen. We roepen op om op korte termijn duidelijkheid te scheppen ten aanzien van de financiële afspraken rond kinderen met instellingsvoogdij. Door onduidelijkheid hierover wordt de transformatie vertraagd. Denk hierbij aan de inrichting van meer gezinshuisplus plekken of een campagne om te komen tot meer pleeggezinnen die nu wordt uitgesteld.

Administratieve lastenverlichting ook ten aanzien van accountantsverklaringen

Wij delen de zorgen van de TAJ ten aanzien van het tempo van de lastenverlichting. Het komen tot uniformiteit in uitvoeringsafspraken juichen wij toe. Wij roepen het Rijk op om ook ten aanzien van accountantsverklaringen te komen tot een vereenvoudiging van vereisten die passen bij deze fase van de transitie.

Balans tussen beleidsvrijheid per regio en stelselverantwoordelijkheid

Maatwerk per gemeente is een belangrijk uitgangspunt van de Jeugdwet. Daarentegen wordt regio's voor goed opdrachtgeverschap voor specialistische jeugdhulp aangeraden om samen te werken om zo bij de landelijk werkende aanbieders meer invloed op de transformatie te hebben. Bij de Gecertificeerde Instellingen (GI's) was vanuit VWS en VNG aangeraden om de resultaten van de aanbesteding af te stemmen. De rol van het Rijk is om dergelijke risico's tijdig te benoemen. Wij roepen op om na het centraal signaleren van risico's bij de oplossingen, uit te gaan van een goede balans tussen beleidsvrijheid van regio's en oplossingen die het stelsel van jeugdhulp voldoende verstevigen. De oplossing van 3 uitvoeringsvarianten is daarvan een goed voorbeeld. Wellicht is dit ook mogelijk bij aanbesteding. Bij de GI's waren er regio's die graag wilden aanbesteden en regio's die dit juist als risico zagen. Er wordt nu gezocht

naar een oplossing waarin beide opties mogelijk zijn. Kortom een balans tussen beleidsvrijheid per regio en de juiste schaal om oplossingen te bieden die een sterk stelsel voor jeugdhulp bevorderen.

Beschermd wonen

De verwachting is dat de gelden voor beschermd wonen (WMO) vanaf 2020 naar de gemeenten zullen gaan. Onze inschatting is dat bij beschermd wonen ook problemen zullen ontstaan ten aanzien van de woonplaats. Onze oproep is om de ervaringen ten aanzien van de bekostiging rond jeugdigen met instellingsvoogdij te betrekken bij de overheveling van de gelden naar de gemeenten. Mogelijk dat de aanpassing van het woonplaatsbeginsel zoals nu wordt voorbereid in de Jeugdwet ook een oplossing biedt voor de verdeling van kosten van beschermd wonen.

Namens de gemeenten in Jeugdhulpregio FoodValley
Barneveld, Ede, Nijkerk, Renswoude, Rhenen, Scherpenzeel, Veenendaal

Leon Meijer
Voorzitter regionaal bestuurlijk overleg
Wethouder jeugd, gemeente Ede

Gemeente Ede
De heer L. Meijer
Postbus 9022
6710 HK EDE

Kenmerk: 201700675

Den Haag, 3 mei 2017

Geachte heer Meijer,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik een grote hoeveelheid brieven, nota's en verzoeken.

Ik vertrouw erop dat u zult begrijpen dat het voor mij niet mogelijk is om daarop inhoudelijk te reageren.

Hoogachtend,

Dr. E. J. Schippers

Open brief aan de informateur en onderhandelaars VVD, D66, CDA en GroenLinks

OPROEP 15 CEO'S: EEN DUURZAME ECONOMIE BIEDT NEDERLAND DE BESTE KANSEN: ZORG VOOR EEN CONTEXT WAARIN DUURZAAM ONDERNEMEN LOONT!

Den Haag, 3 mei 2017

Geachte mevrouw Schippers, geachte heren Rutte, Pechtold, Van Haersma Buma en Klaver,

U staat voor de grote opgave om in de huidige politieke context de contouren te schetsen voor de toekomstige bestuursrichting van Nederland. Nu de financiën weer op orde zijn, ligt er de grote verantwoordelijkheid om vooruit te kijken, en de Nederlandse economie zo te hervormen dat we verzekerd zijn van een robuuste, duurzame en succesvolle toekomst.

Vijftien CEO's die samen goed zijn voor tienduizenden banen en een miljardenomzet doen in deze brief tien concrete aanbevelingen voor een succesvolle, duurzame economie.

Het Nederlandse bedrijfsleven zet fors in op duurzaam ondernemen. Of het nu gaat om klimaatverandering, circulariteit of eerlijke handelsketens: een grote en groeiende groep ondernemers neemt vol hun verantwoordelijkheid voor de transitie naar een duurzame economie door eigen doelen te stellen en veranderingen door te voeren. Zij willen vanuit hun eigen ondernemerschap de transities waarmaken, omdat dit de beste garantie is op duurzaam economisch succes.

Tegelijkertijd geven ondernemers aan dat een beleidsmatige context waarin deze bedrijven zich aangemoedigd weten om hierop te versnellen *onmisbaar* is om de duurzame ambities van Nederland te realiseren. De ondertekenaars van deze open brief zijn ervan overtuigd dat dit de vitaliteit en kwaliteit van onze economie en de concurrentiekracht van Nederland ten goede komt. Daarom roepen wij u op in het regeerakkoord plaats te maken voor de volgende aandachtspunten:

- **Zorg dat duurzaam ondernemen loont**
- **Durf grenzen te stellen!**
- **Creëer experimenteeruimte en vertaal successen naar wettelijke ruimte**
- **Daag de markt uit en koop in op de beste duurzaamheidsprestaties**
- **Verplicht transparantie, zodat meer marktwerking ontstaat in duurzaamheid**
- **Vertaal duurzaamheidsbeleid en -opgaven actief naar sectoren en convenanten**
- **Bied een stabiele beleidscontext, inclusief een klimaatwet**
- **Investeer in innovatie, duurzame en smart-technology!**
- **Geef in mededingingsregels meer ruimte voor samenwerken in duurzaamheid**
- **Stuur transities door samen te werken met duurzame koplopers**

1. Zorg dat duurzaam ondernemen loont

Marktwerking is de sterkste drijvende kracht voor ondernemend Nederland. Duurzaamheid kan aan deze marktwerking worden overgelaten, indien milieukosten in de prijsstelling zijn verwerkt. Ondernemers worden aangemoedigd als hun inspanningen voor een duurzame transitie uiteindelijk beloond worden. In de huidige economische context is vaak het omgekeerde het geval. Ondernemers die investeren in de beoogde transitie (in grondstof, energie) ervaren dat de huidige prijsstelling in de markt te laag is als gevolg van marktfalen. De werkelijke kosten van conventioneel ondernemen, zogenaamde externe effecten (externaliteiten) als de schade aan klimaat, natuur en milieu, worden niet aan deze bedrijven doorbelast, maar afgewenteld op publieke middelen of volgende generaties. We vragen uw aandacht voor het corrigeren van dit marktfalen door het incorporeren van werkelijke milieukosten in prijzen en belastingen voor grondstoffen en energie. Dit kan goed worden opgenomen in de noodzakelijke modernisering en vereenvoudiging van het huidige belastingstelsel.

2. Durf grenzen te stellen!

Sommige duurzaamheidvraagstukken zijn zo hardnekkig dat imperfecties in de markt oplossingen verhinderen. Verandering komt niet tot stand omdat de zelforganisatie in de markt niet voor elkaar komt, ook al is niemand tegen. Wetgeving kan dan soms zeer versnellend en probleemloos werken. Jarenlang werd geaarzeld over het verbod op plastic tasjes, met als gevolg veel zwerfafval en plastic soep. Ondanks grote aarzelingen in de retail bleek een hard verbod effectief en wordt nu milieuwinst geboekt. Vaak wordt er beweerd dat ambitieuze eisen nadelig zouden zijn voor ondernemers. Het zou bedrijven weggagen en leiden tot verplaatsing van vervuiling over de grens. Maar de praktijk bewijst het tegenovergestelde. Toekomstgerichte ondernemers die acteren in *internationale* ketens geven aan dat strenge normen juist het succes en het (internationale) concurrentievermogen vergroten. De overheid moet dus vaker eisen in het vooruitzicht stellen, en daarbij duurzame alternatieven mogelijk, aantrekkelijk of verplicht maken.

3. Creëer experimenteerruimte en vertaal successen naar wettelijke ruimte

Duurzaam ondernemen is een zoektocht en vergt daarmee experimenteerruimte. Ondernemers ervaren dat bepaalde wetgevingsconstructies deze ruimte soms ontoegankelijk maken. Een aantal voorbeelden. Doordat bepaalde reststromen per definitie als afvalstof worden aangemerkt, worden wegen naar nuttige toepassing soms a priori afgesloten. In gebiedsontwikkeling leidt nieuwe samenwerking tussen partijen tot onorthodoxe oplossingen die niet 'passen' in het huidige wettelijke kader. En in de bouw is het huidige beleid een belemmering voor het realiseren van integrale waarde over de gehele levenscyclus. Daarom pleiten wij voor een wetgevingscontext waarbinnen belemmerende regelgeving kan worden gepasseerd als er sprake is van duurzaamheidswinst. En indien nieuwe oplossingen bewezen hebben meerwaarde op te leveren, moet daarvoor ook structureel ruimte worden geboden in wetgeving.

4. Daag de markt uit en koop in op de beste duurzaamheidsprestaties

De Rijksoverheid en de decentrale overheden zijn zeer belangrijke marktpartijen. Met hun grote inkoopkracht kunnen zij bedrijven honoreren die zich onderscheiden op duurzaamheid door maatschappelijke ambities op dit gebied sterk te laten doorklinken in inkoop- en aanbestedingsprocessen. We vragen u hier nog meer accent op te leggen en zo investeren in duurzaamheid voor alle sectoren lonend te maken. Er kan veel meer effect worden bereikt dan door slechts in te kopen op basis van minimumeisen. Door de markt uit te dagen op duurzaamheidsprestaties wordt innovatie en concurrentie op duurzaamheid gestimuleerd. Het Rijk kan dit eenvoudig versneld implementeren door grootschalig alle inkopers op te leiden in "inkopen op maximale maatschappelijke waarde". Het Plan van Aanpak en het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen zijn goede beginstappen, nu wordt het zaak dat de overheid stevig doorzet.

5. Verplicht transparantie, zodat meer marktwerking ontstaat in duurzaamheid

Inmiddels is een algemeen aanvaard beginsel dat ondernemingen transparantie tonen over hun duurzaamheidsprestaties, zodat stakeholders deze prestaties kunnen vergelijken. Grote Nederlandse bedrijven komen veelal aan dit beginsel tegemoet. Nu ruimschootse ervaring met deze verslaggeving is opgedaan en voldoende standaardisatie en controle is geregeld, is het gewenst dat deze transparantie voor het grotere Nederlandse bedrijfsleven verplicht wordt. Hierbij dienen externe effecten (externaliteiten) te worden gemeten en gerapporteerd. Duurzaamheid wordt steeds vaker geïntegreerd in de kwaliteitseisen op de zakelijke markt en meegenomen in de beoordeling van financieel analisten, inkopers en consumentenorganisaties. Met verplichte transparantie ontstaat een commercieel voordeel bij het leveren van goede duurzame prestaties.

6. Vertaal duurzaamheidsbeleid en opgaven actief naar sectoren en convenanten

Veel duurzaamheidopgaven kunnen alleen in samenwerkingsverband geslecht worden. De Nederlandse Rijksoverheid heeft dit erkend, hetgeen zich uit in een toenemend aantal (internationaal) georiënteerde MVO-convenanten, het Energieakkoord en Green Deals. Deze aanpak, inclusief de daarbij behorende periodieke rapportages, bevordert dat bedrijven op gezamenlijk overeengekomen afspraken forse stappen zetten. Ondernemers geven aan dat dit een cruciale rol is van de overheid. Het vaststellen van de ambities met sectoren en het monitoren van hun voortgang geeft koplopers en nieuwkomers in de sector de gelegenheid om de sector op sleeptouw te nemen. Ondernemers onderstrepen de noodzaak om per branche gezamenlijke afspraken te maken over duurzaamheidopgaven omdat die de invloedssfeer van de individuele bedrijven vaak overstijgt.

7. Bied een stabiele beleidscontext, inclusief een klimaatwet

Ondernemers investeren op basis van afgewogen en in te schatten risico's. Met name op het gebied van duurzame energie en klimaatbeleid is stabiel beleid cruciaal. Alleen dan stappen ondernemers in. Vergelijkbaar aan de oproep van de Transitiecoalitie bepleiten we bij u een beleidsmatig stabiele context te creëren om zo versneld de transitie naar een duurzame energievoorziening te bewerkstelligen. Dit kan door

een klimaatwet aan te nemen waarin de doelen van Parijs eenduidig zijn vastgesteld voor de lange termijn. Ook een sterke uitvoeringsorganisatie is nodig om de doelen met verschillende doelgroepen te vertalen naar transitiepaden en maatregelen, en om vervolgens de resultaten scherp te monitoren.

8. Investeer in innovatie, duurzame en smart-technology!

De transitie naar een duurzame samenleving betekent innoveren en investeren. Grote uitdagingen als een modern warmtenet en *smart-technology* bieden Nederlandse ondernemingen een geweldige innovatie-impuls. De digitale snelweg lost de mobiliteitscongestie effectiever en structureler op dan extra asfalt. Met Nederlandse IT-infrastructuur kan ons land een gidsland worden op het gebied van *smart-technology*, ten behoeve van energiebesparing en sociale kwaliteit. Ervaringen die we nu in eigen land opdoen, geven het Nederlandse bedrijfsleven een sterke concurrentiekracht in de internationale markt, waar vergelijkbare opgaven zich (gaan) aandienen. En het biedt op korte termijn werkgelegenheid die onze economie versterkt. Dergelijke complexe transitie slagen echter niet zonder een krachtvolle overheid, die maatschappelijk relevante innovatie stimuleert en als marktmeester met de diverse partijen samen de richting aangeeft.

9. Geef in mededingingsregels meer ruimte voor samenwerken in duurzaamheid

Weinig partijen in een branche zijn in staat om alleen een bepaalde duurzaamheidstransitie in een keten te bewerkstelligen; branche-brede samenwerking is dan geboden om invloed in de keten te creëren en duidelijkheid naar toeleveranciers te bieden. Dit speelt zich veelal af in het pre-competitieve domein. Verschillende duurzaamheidsvereenkomsten die afgelopen jaren in een branche overeengekomen waren zijn in een later stadium weer gestrand als gevolg van een besluit van de ACM. In toenemende mate belemmert deze gang van zaken versnelling op terreinen als klimaat, dierenwelzijn en eerlijke handel. Gelet hierop vragen we u een context te scheppen waarin de mededingingsregels niet langer belemmerend werken voor nieuwe samenwerkingsverbanden die nodig zijn voor duurzaamheidsprogressie. In de afgelopen kabinetsperiode zijn hier al goede stappen op gezet, wij vragen het volgende kabinet hiermee door te gaan.

10. Stuur transitie door samen te werken met duurzame koplopers

De komende jaren gaat het primair om *implementatie*. De doelen zijn gesteld, nu gaat het om 'doen'. Het gaat om meetbare impact in de reële economie, waaraan iedereen mee kan doen. Implementatie vergt samenwerking tussen beleidsmakers en uitvoerders. Met de enorme deskundigheid en creativiteit in Nederland moeten we in de praktijk uitvinden hoe we een klimaatneutrale en circulaire economie bouwen. In elke sector zijn *innovators* te vinden die het voortouw nemen. Mensen die buiten de lijntjes kleuren, kansen zien en vertalen naar succes. Ook zijn er in elke sector gevestigde belangen en grote kapitaalcrachtige partijen die investeren in vertragingstactieken. Om concrete resultaten te boeken in de transitie zal de overheid vooral de 'change agents' moeten opzoeken, en ze een steun in de rug geven. Door een actieve dialoog met deze koplopers kan de overheid de transitie op de voet volgen en samen de implementatie verder vormgeven. De dialoog met de gevestigde orde is vooral belangrijk om hen uit te dagen, te

confronteren met de nieuwste mogelijkheden en kansen, en om de ambitie van hun eigen transitie te verhogen.

Tot slot

De Nederlandse overheid heeft zich onlosmakelijk verbonden aan het Klimaatakkoord van Parijs. We hebben ons gecommitteerd aan de Sustainable Development Goals en met de doelstelling om in 2050 100% circulair te ondernemen heeft Nederland een duidelijke stip op de horizon gezet.

De kansen van duurzaam ondernemen zijn niet eerder zo groot en concreet geweest. Vele duurzame innovaties en 'best practices' worden steeds goedkoper. Kapitaal om te investeren is goedkoop en de inflatie is laag. Voordelen zijn werkgelegenheid en een schonere leefomgeving. Met een overheid die zorgt voor een economische context die structureel de goede kant op stuurt, kan Nederland in de komende vier jaar het bewijs worden van leiderschap, daadkracht en succes in het opbouwen van een duurzame economie.

We vertrouwen erop dat u onze aandachtspunten mee laat wegen in de contouren voor een nieuw regeerakkoord waarmee Nederland een belangrijke stap zet naar een duurzame toekomst waarin een vitale, toekomstgeoriënteerde economie de basis van het succes vormt van ons prachtige land!

Ondertekenaars zijn allen ondernemers met veel praktijkervaring en inzicht in duurzaam ondernemen, en deels wel, deels geen partner van De Groene Zaak.

Koninklijke KPN nv,	Eelco Blok, CEO
Bavaria nv,	Jan-Renier Swinkels, CEO
Besi nv,	Richard Blickman, CEO
BeterBed Holding nv,	Ton Anbeek, CEO
TBI bv,	Daan Sperling, CEO
Koninklijke BAM Groep nv,	Rob van Wingerden, CEO
Interface Europe bv,	Nigel Stansfield, CEO
Rockwool Benelux,	Hannie Stappers, Director Public Affairs Benelux
DELA Coöperatie UA,	Edzo Doeve, CEO
Royal HaskoningDHV,	Erik Oostwegel, CEO
Koninklijke Auping bv,	Aart Roos, CEO
TAUW bv,	Annemieke Nijhof, CEO
Meerlanden nv,	Angeline Kierkels, CEO
Moonen Packaging bv,	Gé Moonen, CEO
PitPoint bv,	Erik Kemink, CEO

Deze brief is een initiatief van De Groene Zaak en Royal HaskoningDHV:

Marjolein Demmers, directeur De Groene Zaak, marjolein.demmers@degroenezaak.nl, tel. 070 39 26 657
Rob van Tilburg, leading professional Royal HaskoningDHV, rob.van.tilburg@rhdhv.com, tel. 088 348 27 33

De Groene Zaak
Mevrouw M. Demmers
Zuid-Hollandlaan 7
2596 AL DEN HAAG

Kenmerk: 201700677

Den Haag, 3 mei 2017

Geachte mevrouw Demmers,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik een grote hoeveelheid brieven, nota's en verzoeken.

Ik vertrouw erop dat u zult begrijpen dat het voor mij niet mogelijk is om daarop inhoudelijk te reageren.

Hoogachtend,

Dr. E. Schippers

201700678

Behandeld door: P.W. Moens
Doorkiesnummer: 0180-44 26 55
E-mailadres: p.moens@vgs.nl
Briefnummer: BO,277

Aan de (in)formateur(s)
p/a Tweede Kamer
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Ridderkerk, 2 mei 2017

Onderwerp: Onderwerpen reformatorisch onderwijs voor het formatieproces

Geachte mevrouw Schippers,

Middels deze brief wil de VGS als profielorganisatie van het reformatorisch onderwijs een aantal onderwerpen aan u voorleggen die belangrijk zijn voor de toekomst van het reformatorisch onderwijs en voor het stelsel als geheel. Dat betreft de onderwerpen:

1. Stelsel
2. Vrijheid voor eigen onderwijsinhoud
3. Vrijheid voor eigen personeelsbeleid
4. Kleine scholen
5. Algemene toegankelijkheid
6. Harmonisatie peuterspeelzaal en kinderopvang
7. Positie van ouders

Stelsel

Ons duale onderwijsstelsel bestaat 100 jaar. In de afgelopen 100 jaar heeft het ons veel gebracht. Nederland hoort tot de wereldtop wat betreft de kwaliteit van onderwijs. Onze jongeren behoren tot de gelukkigste van de wereld. Veel dus om dankbaar voor te zijn.

De veelkleurigheid in Nederland onderstreept blijvend de noodzaak van een stelsel waarin diversiteit tussen scholen mogelijk blijft. Ouders vinden het belangrijk hun eigen visie op het leven ook op de school van hun kinderen terug te zien. Het reformatorisch onderwijs hecht er in het bijzonder aan dat de opvoeding op school in het verlengde ligt van de opvoeding thuis en van datgene wat de kinderen in de kerk horen.

Het vorige kabinet was voornemens om 'richtingvrij plannen' mogelijk te maken. Dat betekent dat richtingen er niet meer toe doen bij het stichten van een school. De VGS begrijpt de gedachte achter richtingvrij plannen, namelijk het idee dat het stelsel op dit moment vooral religieuze richtingen faciliteert, terwijl Nederland intussen meer levensovertuigingen kent. Toch hebben we bij dat voornemen van het kabinet drie aandachtspunten:

1. Er is al veel diversiteit mogelijk binnen de richting 'algemeen bijzonder'. Daaronder vallen nu ook reeds scholen met een pedagogische of didactische overtuiging. Daar lijkt in de discussie tot nu toe weinig oog voor. Het stelsel zit niet zo op slot als wel wordt gesuggereerd.
2. Het afschaffen van het richtingenbegrip heeft veel negatieve 'praktische' gevolgen binnen het huidige stelsel. Vooral de 'laatste school van de richting' is een hele lastige. Essentieel is dat deze praktische gevolgen eerst beter in kaart worden gebracht.
3. Pas op voor versnippering. Het onderwijs is gebaat bij continuïteit en duurzaamheid. Als er door het richtingvrij plannen overal nieuwe scholen zouden ontstaan en anderen moeten sluiten, is dat uiteindelijk slecht voor de kwaliteit van het onderwijs en voor de leerling.

De VGS meent dat er voldoende in het huidige stelsel mogelijk is en dat vooral eerst verkend moet worden wat er mogelijk is binnen de richting 'algemeen bijzonder'.

Vrijheid voor eigen onderwijsinhoud

Een belangrijk onderdeel van artikel 23 van de Grondwet is de vrijheid van inrichting. Daaronder valt de lesinhoud. Wat onderwijzen we op een school en hoe leren we het aan? Dit is een aangelegen punt. Natuurlijk geeft de overheid kerndoelen waarin op hoofdlijnen staat wat moet worden onderwezen. Voor reformatorische scholen is de lesinhoud van groot belang en ligt deze vaak dichtbij de christelijke identiteit. Dit geldt bij alle vakken en daarin komt je 'worldview' het sterkst naar voren. Daarom bepleiten wij nadrukkelijk dat de mogelijkheid voor eigen kerndoelen blijft bestaan als een principiële erkenning van de overheid dat de diversiteit groot mag zijn en dat scholen binnen de grenzen van de rechtsstaat vrijheid genieten om hun eigen onderwijsinhoud vorm te geven.

Vrijheid voor eigen personeelsbeleid

'Er bestaat geen reformatorisch rekenen', wordt weleens gezegd. Dat klopt, maar er bestaat wel een reformatorische 'rekendocent'. Anders gezegd: de man of vrouw voor de klas maakt het verschil in het reformatorisch onderwijs. Ouders moeten ervan op aan kunnen dat het lesgeven en het pedagogisch klimaat in lijn ligt met de opvoeding thuis. Daarom hechten we sterk aan een grote vrijheid van schoolbesturen om personeel dat past bij de grondslag van de school te benoemen. Binnen de kaders van de rechtsstaat moet de overheid daar afstand van houden. Er bestaat helaas de neiging om in het kader van gelijke-behandeling-wetgeving in te grijpen op het personeelsbeleid van scholen. De VGS acht dit zeer ongewenst. De docent is immers de spil van het reformatorisch onderwijs en bepaalt de identiteit van de school. Dit raakt de kern van onze scholen en naar onze overtuiging hoort daar een bepaalde mate van vrijheid bij. De Raad van State heeft in dit verband de termen loyaal, trouw en geloofwaardig genoemd. Deze vatten goed samen wat VGS-scholen van hun personeel vragen. Daarom de oproep: geef scholen ruimte voor eigen personeelsbeleid.

Kleine scholen

De kleine scholen vragen onze specifieke aandacht. Dit zijn veelal primair onderwijs scholen met minder dan 300 leerlingen. Vaak zijn dit ook eenpitters: één school met één bestuur. Deze scholen zijn erg belangrijk voor de leefbaarheid van kleine dorpen. Daarnaast hebben ze vaak een lange historie van soms meer dan 100 jaar en zijn ze helemaal met hun omgeving vergroeid. Daarom behoeven ze onze bijzondere aandacht en daartoe sporen wij u aan.

Hieronder wordt een aantal punten ten aanzien van de kleine scholen eruit gelicht:

- *Bestuurskracht*

Bijna alle wetgeving die uit 'Den Haag' komt, is gericht op grotere eenheden, vooral de wetgeving die het aansturen van de school betreffen. Kleine scholen worden geconfronteerd met een scala aan eisen rond toezichthouden, besturen, medezeggenschapsraad waarbij de eisen ook steeds omvangrijker worden. Heel veel aandachtspunten die middels deze wetten worden geregeld, zijn

in kleine scholen al aanwezig door de grote nabijheid. Voorbeelden zijn: is er draagvlak onder ouders, kennen bestuurders de directie, is er voeling met de achterban van de school? Allemaal vragen die voor grotere schoolbesturen aandacht behoeven, maar die in kleine scholen al positief beantwoord kunnen worden.

Een meer vruchtbare route is wat de VGS betreft dat bestuurskracht zich richt op de man of vrouw die bestuurder is. Daarbij gaat het om moreel leiderschap. Dat kan niet door de overheid worden afgedwongen, maar de overheid kan wel het gesprek hierover op gang brengen en faciliteren. Het organiseren van meer macht en meer tegenmacht zorgt alleen maar voor een hogere regeldruk. Het is de vraag of het bestuur daar kwalitatief beter van wordt.

- *Bekostiging*

Ook de bekostiging voor kleine scholen staat regelmatig ter discussie. Met name de kleinescholentoeslag is belangrijk voor de instandhouding van kleine scholen. In het verleden is daar regelmatig discussie over geweest en dat gaf veel onzekerheid. Kleine scholen missen het voordeel van bepaalde schaalgroottes en doen veel zelf. Daarom is een basisbedrag belangrijk! Ook de vergoedingen van het leerlingenvervoer in het PO zijn belangrijk om de toegankelijkheid van kleine scholen te waarborgen. Waar deze vergoeding wegvalt, komt in sommige regio's het voortbestaan van kleinere reformatorische scholen ernstig in gevaar en dat kan niet de bedoeling zijn.

- *Samenwerking*

Veel kleine scholen werken intensief samen in netwerken in de regio. Het is belangrijk dat dit gebeurt om zo de kwetsbaarheid te verminderen en te professionaliseren. Wij pleiten ervoor dat de overheid dit nader zal stimuleren door via de sectorraden middelen ter beschikking te stellen aan deze scholen, zodat samenwerking gemakkelijker gaat. Dat is onmisbaar voor de toekomst.

Algemene toegankelijkheid

Minder dan 1 procent van de scholen hanteert een gesloten toelatingsbeleid. Het grootste deel van de 1 procent zijn VGS-scholen. De minder dan 1 procent van de scholen die kiest voor een beleid waarbij leerlingen de grondslag moeten onderschrijven, hebben een zeer duidelijk orthodox-christelijk profiel. Het christelijk geloof komt aan de orde bij de dagopeningen, het ademt door in de lessen en tijdens allerlei andere momenten staat het ook centraal. Het overgrote deel van de Nederlandse bevolking zal zich hier (helaas) niet bij thuis voelen. Er worden door het gesloten beleid van deze scholen dus geen grote groepen leerlingen buitengesloten die eigenlijk wel op deze scholen zouden willen zitten. Ook zal door het gedwongen openzetten van deze scholen voor alle leerlingen (de acceptatieplicht) de integratieproblematiek niet worden opgelost, zoals sommigen wel beweren. Dat zou een te grote eer zijn. Ons verzoek aan u is daarom om dit soort details niet te regelen in een regeerakkoord.

Harmonisatie peuterspeelzaal en kinderopvang

Per 1 januari 2018 zal het peuterspeelzaalwerk ook onder de wet Kinderopvang komen te vallen. De VGS is voorstander van meer afstemming tussen de verschillende voorschoolse voorzieningen en de basisschool. Daarbij ligt wat de VGS betreft de keuzevrijheid om al dan niet gebruik te maken van een voorschoolse voorziening nadrukkelijk bij de ouders. Het zijn immers de ouders die in dit opzicht een gewetensvolle afweging maken om hun kind al dan niet op een peuteropvangvoorziening te plaatsen. Daarbij wijst de VGS ook op het belang om de zogenaamde kostwinnersgezinnen, waarbij één van de ouders het inkomen verzorgt, dezelfde mogelijkheden te bieden als kinderen van tweeverdieners.

Positie van ouders

Een goede relatie tussen school en ouders heeft een positief effect op de leerresultaten van leerlingen. Daarom zijn de ouders erg belangrijk voor de school. Dat is de belangrijkste reden dat de VGS in 2009 de Reformatorische Oudervereniging heeft opgericht. Inmiddels telt deze vereniging bijna 2000 leden en het worden er nog elke week meer. De VGS is geen voorstander van versterking van de medezeggenschap, omdat wij in de praktijk zien dat dit school en ouders meer tegenover elkaar plaatst dan dat het tot versterking van het bestuurskracht leidt. Binnen het reformatorisch onderwijs hebben de ouders immers ook nog een extra positie, doordat ze lid zijn van de schoolvereniging die onder de VGS-achterban nog op veel plekken bestaat. Door die vereniging hebben ze rechtstreeks invloed in de school.

Middels deze brief hebben we onze zienswijze met u willen delen. Wat ons betreft zijn dit belangrijke thema's voor de toekomst van onze scholen en we spreken de wens uit dat u deze punten meeneemt in het formatieproces. Wij wensen u daarbij veel wijsheid toe.

Met vriendelijke groet,

P.W. Moens,
bestuurder

Vereniging voor Gereformeerd Schoolonderwijs
De heer P.W. Moens
Postbus 5
2980 AA RIDDERKERK

Kenmerk: 201700679

Den Haag, 3 mei 2017

Geachte heer Moens,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik een grote hoeveelheid brieven, nota's en verzoeken.

Ik vertrouw erop dat u zult begrijpen dat het voor mij niet mogelijk is om daarop inhoudelijk te reageren.

Hoogachtend,

Drs. E. J. Schippers

aan de informateur, mevrouw E.I. Schippers
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

terugdraaien homo-emancipatie

Zoals eerder opgemerkt (brief van 12 april 2017), blijven vele politiek en sociale thema's onderbelicht tijdens de formatie. Ik maak gebruik van de mogelijkheid de (in)formateur daarover aan te schrijven, wat bij mijn weten niet is voorbehouden aan belangengroepen. Eén van deze onderbelichte thema's is de plaats in de Nederlandse samenleving van specifieke minderheden, zoals homo's, Joden, en orthodox-protestanten. Het is redelijk om hun impact te beoordelen: dat gebeurt tenslotte ook met moslims en vluchtelingen.

Deze brief gaat over de negatieve impact van homo's, en doet ook enkele beleidsvoorstellen. Met homo's wordt hier homoseksuele mannen bedoeld, een groep met een gedeelde seksuele oriëntatie. De religieuze veroordeling van 'homoseksualiteit' richt zich feitelijk tegen seksuele handelingen, en seksueel gedrag. Dat is in deze brief niet aan die orde. Het gaat hier om wat de aanwezigheid van homo's betekent voor de samenleving, en niet om sex.

Deze brief gaat ook niet over lesbische vrouwen, of over biseksuele mannen en vrouwen. De Tweede Kamer heeft onlangs een motie aangenomen, om de 'LHBTI-acceptatie' te bevorderen. De meeste Nederlanders weten niet eens wat dat betekent, en iedereen die bekend is met de terminologie, weet dat de afkorting omstreden is. Er is geen eenvormige blok van lesbische / homo / biseksuele / transgender / intersekse personen, met een gedeelde LHBTI identiteit. Sterker nog, ze staan vaak tegenover elkaar: niemand haat trans-vrouwen zo diep, als de lesbische radicale feministen. Deze brief gaat dus niet over de vermeende LHBTI-gemeenschap, en ook niet over de LHBTIQA-variant, dat de kamerleden blijkbaar nog niet kennen. Een deel van de kritiek op Nederlandse homo's in deze brief, is vermoedelijk ook van toepassing op autochtone lesbische vrouwen, maar dat laat ik verder buiten beschouwing.

Algemeen ethisch oordeel

Homoseksualiteit heeft geen intrinsieke waarde. Er is geen morele noodzaak tot het bestaan van mannen die seksueel georiënteerd zijn op mannen. Homoseksualiteit is geen uitvinding, dat beoordeeld kan worden op economisch of sociaal nut. Het is een biologisch gegeven, maar schijnbaar zonder functie. Homoseksualiteit is evolutionair arbitrair en contingent: als het niet ontstaan was, dan hadden wij de afwezigheid ervan niet opgemerkt.

Wij kunnen intrinsieke waarde inschatten door de vraag te stellen: wat gebeurt er als we dit verliezen? Stel dus, alle homo's worden morgen wakker als hetero. Ze zijn niet langer seksueel georiënteerd op mannen, verder mankeren ze niets. Biologisch heeft dit, voor zover we weten, geen gevolgen. Op korte termijn moeten de mannen hun leven aanpassen: ze wonen misschien samen, met iemand die ze niet langer aantrekkelijk vinden. Maar als die fase voorbij is, dan zijn de nadelen voor de maatschappij minimaal.

De economie stort niet in, want de vraag blijft in principe hetzelfde. Wel zijn er verschuivingen: er is geen markt voor homo-kroegen en homo-bladen, maar die kunnen zich ook op een andere publiek richten. De gay-porn verdwijnt ook: mocht er toch behoefte zijn, dan kunnen hetero-mannen de inhoud naspelen, zoals nu ook wel eens gebeurt. *Alles* wat onder 'homo-cultuur' valt, kan door hetero's nagespeeld worden, mocht dat nodig zijn. Hetero's lijden ook niet onder het verdwijnen van homo's, want niets essentieel is specifiek aan homo's. Artsen, bakkers, musici, bouwvakkers, architecten zijn er niet verdwenen. Waren ze homo, dan gaan ze gewoon door met hun beroep of functie, want het hetero-zijn is daarvoor geen belemmering.

Ook de individuele homo die als hetero wakker wordt, ondervindt geen gevolgen op lange termijn. Hij valt niet langer op mannen, maar op vrouwen, dat is alles. Hij is ook meteen verlost van discriminatie tegen homo's: reden te klagen is er dus niet.

Op theoretische gronden zijn er geen negatieve gevolgen te verwachten, van het verdwijnen van homoseksualiteit. Er is dan ook geen reden voor de staat, om homoseksualiteit in stand te houden. De *positieve* gevolgen van het verdwijnen van homoseksualiteit zijn daarentegen niet theoretisch aan te tonen, maar wel pragmatisch, als we kijken naar de sociale impact van homo's als groep.

Pragmatisch oordeel

In vele landen zijn seksuele handelingen tussen mannen strafbaar, en is er een openlijk culturele vijandigheid tegen homo's als groep. Per definitie hebben ze weinig in te brengen, in die samenlevingen. Pas na de homo-emancipatie, kan de impact van een homo-minderheid worden bepaald. In Nederland is de emancipatie ver gevorderd, in elk geval de emancipatie van autochtone homo's. Wat na de emancipatie gebeurde, in Nederland en enkele westerse landen, zullen we waarschijnlijk later zien in andere landen.

In die westerse landen, zien we dat homo's in eerste instantie een consumentenblok zijn, met een op consumptie gerichte levensstijl. Autochtone homo-stellen hebben ook een specifiek uitgavenpatroon: vaak tweeverdieners zonder kinderen, met meer geld voor uitgaan, uit eten, reizen, en duurdere consumentengoederen. Afgezien van de seksualiteit, zijn de voorkeuren en consumptiepatronen van homo's ook conventioneel. Dat ontstaat weliswaar als persoonlijke voorkeur van individuele homo's, maar de aanwezigheid van een grote conformistische groep binnen een samenleving, werkt contra-innovatief. Bij Nederlandse homo's zien we bijvoorbeeld geen alternatieve subculturen. Er is wel sprake van een homo-cultuur, dat een subcultuur vormt ten opzichte van de omringende hetero-maatschappij. Maar vanuit die homo-cultuur is niets ontstaan, dat als 'alternatief' kan gelden.

Wat ook opvalt is dat homo's als minderheid contra-idealistisch zijn. Waar homo's wel groepsgewijs politiek en maatschappelijk actief zijn, is dat vooral ten behoeve van de homo-emancipatie. Ze verdedigen hun eigen belang, maar zetten zich niet in voor derden. Dat wordt goed zichtbaar, als je op zoek gaat naar homo's onder de idealisten. Als we bijvoorbeeld kijken naar de vluchtelingen-crisis van de afgelopen jaren, dan zien we dat christelijke, islamitische, en seculiere organisaties actief zijn op zee, op de Griekse eilanden, op de Balkan, en in Zuid-

Italië. Maar we zien geen homo-organisaties - we zien nooit een homo-boot, dat drenkelingen op zee oppikt. Als homo's zich groepsgewijs bemoeien met de vluchtelingen-crisis, dan is dat uitsluitend om het belang van homo's onder de vluchtelingen te verdedigen.

Dat bevestigt een patroon dat al langer zichtbaar is bij hulporganisaties. Is er ergens een aardbeving of hongersnood, zien we hulporganisaties op religieuze grondslag (christelijk, moslim, joods), niet-religieuze organisaties, quasi-statelijke organisaties zoals het Rode Kruis, en soms organisaties met een expliciet politieke achtergrond. Bij vele hulporganisaties kan je vraagtekens zetten, want de fondsenwerving staat voorop. Maar ze zijn er in elk geval wel, terwijl je nooit een homo-organisatie ziet, die voedsel of tenten uitdeelt, of slachtoffers zoekt onder het puin.

Het contra-idealisme van homo's is ook zichtbaar in de mate van politiek betrokkenheid. Bij een belangrijk thema zoals klimaatbeleid, zijn homo's als minderheid onzichtbaar. Niet omdat de media samenzweert om hun bijdrage te verhullen, maar omdat ze gewoon afwezig zijn. Je zoekt ook vergeefs naar de input van homo's, als het gaat om bijvoorbeeld herverdeling van inkomens en vermogen, gentrificatie, vervuiling door fijnstof, of kwaliteit en prijs van het openbaar vervoer. Het activisme van homo's is vooral op de eigen belangen gericht.

We kunnen de uitwerking daarvan beoordelen, door de vraag te stellen: hoe zou de politiek eruit zien, al de hele bevolking homo was? Wel enorme homo-lobby's, en politieke partijen die concurreren op het verdedigen van homo-belangen, maar verder weinig activisme. Geen milieubeweging, geen egalitarisme, geen kritiek op armoede, geen inzet voor klimaatbeleid, geen vakbonden. Het is moeilijk om dat anders te beoordelen, dan als verrechtsing. Daaruit volgt ook, dat de aanwezigheid van homo's, ook als minderheid, een druk tot verrechtsing uitoefent.

Naast deze algemene trends, zijn er specifieke problemen met de homo-minderheid, die in Nederland goed zichtbaar zijn. Er lijkt een duidelijk verband te bestaan, tussen homo-emancipatie en rechts-populisme.

De rechtse homo als nieuwe norm

Tijdens de vluchtelingen-crisis in 2015 plaatste Casper Mansveld, volgens zijn eigen profiel 'gay, metrobestuurder, lid van de VVD en JOVD', de volgende tweet:

'Hey, ik weet een goede plek voor al die vluchtelingen: in kampen met gaskamers. Beter dan dat al die makakken hierheen komen.'

Nadat er ophef was ontstaan op de sociale media, en vervolgens opgepikt door de pers, werd Mansveld bij de RET in Rotterdam ontslagen. Bij mijn weten werd hij nooit vervolgd voor zijn uitlating. Hij is zeker niet de enige die zulke oproepen plaatst, maar het is in dit geval een teken, dat er iets misgaat met homo's in Nederland. Het is aannemelijk dat Casper Mansveld representatief is voor vele autochtone homo's, zeker de jongere generatie.

Waarom is dat aannemelijk? In eerste instantie, omdat zijn haat voorkomt uit zijn homo-zijn: hij voelt zich bedreigd door de komst van vluchtelingen, omdat hij homo is. We kunnen aannemen dat andere homo's zijn emoties delen, misschien niet in de zin dat ze gaskamers bepleiten, maar wel dat ze verlangen naar repressief geweld, om vluchtelingen tegen te houden. Dezelfde emotionele reactie speelt een rol bij de vaak negatieve houding van homo's tegenover migranten, allochtonen, moslims, en met name Marokkanen.

Casper Mansveld heeft ook een *objectief belang* bij repressie tegen vluchtelingen, want de vluchtelingen vormen inderdaad een bedreiging. Gezien de bijna volledige afwijzing van homoseksualiteit in de herkomstlanden, dat door onderzoek is bevestigd, kan Mansveld op vijandigheid van hun kant rekenen, als ze Nederland bereiken. Dat objectief belang geldt voor alle Europese homo's, zelfs in landen waar de homo-emancipatie minimaal is. De Poolse of Kroatische samenlevingen zijn zeker niet homo-vriendelijk, maar dat valt in het niets vergelijken met de normen in Soedan of Afghanistan. Ook in een conservatief land als Polen, hebben homo's reden om vluchtelingen te vrezen: het leven wordt alleen maar erger.

We kunnen de houding van homo's expliciteren, door een denkbeeldig geval voor te leggen. Stel, er is een boot met 500 homofobe vluchtelingen onderweg uit Libië, allemaal aanhangers van een islamitische anti-homo beweging. Stel dat er twee opties zijn:

1. De boot bereikt Italië, en de 500 homofobe vluchtelingen bereiken Nederland, waar ze asiel krijgen. Een aantal homofobe vluchtelingen loopt over straat en komt een Nederlandse homo tegen. De vluchtelingen slaan hem dood.
2. De boot met 500 homofobe vluchtelingen wordt onder vuur genomen door een helikopter-gunship van FRONTEX, en zinkt. Alle homofobe vluchtelingen verdrinken.

Als je aan individuele homo's in Nederland de keuze voorlegt, tussen het FRONTEX-scenario of vermoord worden, dan zullen ze kiezen voor het tegenhouden van de vluchtelingen. Ze zijn niet bereid om hun leven op te offeren, omwille van de opvang van vluchtelingen. Dat is weliswaar rationeel, maar het betekent wel dat er een objectief belangentegenstelling bestaat. Dat blijft het geval, als we de helikopter-gunship vervangen door minder verregaande opties. Stel dat homo's in Nederland moeten kiezen tussen deze opties:

3. Een grote groep vluchtelingen, waaronder ook homofobe mannen, wordt aan de grens van Bulgarije tegengehouden met traangas, en sommigen worden door rechtse milities in elkaar geslagen.
4. De groep vluchtelingen wordt niet tegengehouden, en de meeste bereiken Nederland, waar ze asiel krijgen. Enkele mannen uit de groep hangen rond aan de poort van een AZC, en slaan een passerende autochtone homo in elkaar.

In deze scenario's gaat niemand dood, maar het objectief belang van homo's blijft hetzelfde: vluchtelingen met geweld tegenhouden, heeft de voorkeur boven zelf slachtoffer worden van geweld. Uit de belangentegenstelling volgt logischerwijze, dat homo's een potentiële anti-vluchtelingen lobby vormen, dat bereid is om niet-vreedzame middelen te bepleiten.

Een tweede reden om de houding van Casper Mansveld als representatief te zien, is dat het deel uitmaakt van een patroon. Op de sociale media zien we vaker een combinatie van een homo-identiteit, xenofobie, nationalisme, en agressie. Donny Bonsink, ongeveer even oud als Casper Mansveld, is nog een voorbeeld. Een bewonderaar van Geert Wilders en een aanhanger van PEGIDA, hij was de beheerder van de Facebook-pagina *Nederland Mijn Vaderland*, met 230 000 likes. Deze combineerde foto's van molens en grachten, met een stroom van racistische comments, bijvoorbeeld gejuich over het verdrinken van vluchtelingen.

Bonsink beheerde ook de groep 'PVV Aanhangers' met 70 000 likes, en was initiatiefnemer van een 'uitzwaaidag' voor Sylvana Simons. Hij maakte handig gebruik van de mogelijkheid om een nep-evenement op Facebook te plaatsen, als centrale plek voor haar tegenstanders, en faciliteerde zodoende de massale belediging en bedreiging van Simons. Zijn pagina's zijn uiteindelijk weggehaald door Facebook.

Bonsink is expliciet over de motief voor zijn haat en afkeer: het homo-zijn. Hij vertelde RTL, dat hij al meerdere keren nare ervaringen met Marokkanen heeft gehad:

"Blijkbaar is het nogal duidelijk te zien dat ik homo ben. Ik word regelmatig lastiggevallen, vaak door Marokkanen. Ik krijg vervelende opmerkingen en word uitgescholden. 9 van de 10 Marokkanen is tuig. En het lijkt alleen maar erger te worden. Ik woon ook regelmatig bij kennissen in de Haagse Schilderswijk. Daar is het helemaal erg. Marokkanen die rondhangen, mensen lastigvallen en de ene na de andere criminele daad plegen. Daar wil je er toch niet nog meer van hebben?"

Dit past ook in een trend van de laatste 15 jaar, dat homo's in westerse landen zich steeds meer uitspreken tegen de massa-immigratie. Dat geldt niet alleen op de sociale media, en niet alleen bij laagopgeleiden. De Amerikaanse auteur en literatuur-wetenschapper Bruce Bawer is een voorbeeld van een hoogopgeleide homo, die zich afkeerde van de 'multiculturele samenleving'. Bawer was al lang actief voor homo-rechten in de VS, en verhuisde naar Europa om het religieuze conservatisme in de VS te ontvluchten. Daar, ook in Nederland, maakte hij kennis met de massa-immigratie uit moslim-landen. Zijn boek *'While Europe Slept: How Radical Islam is Destroying the West from Within'* uit 2006, werd een brontekst voor de westerse anti-Islam beweging. Het geweld is niet ver weg: Anders Behring Breivik citeert Bawer elf maal in '2083', het manifest dat hij als rechtvaardiging voor zijn aanslagen online zette.

Het meest sprekend voorbeeld is natuurlijk Pim Fortuyn. Het valt niet te ontkennen dat hij vreesde doelwit te worden van geïmporteerde homofobie, and dat hij vooral daardoor zijn academisch Marxisme inruilde voor nationalisme, xenofobie, en een expliciete anti-Islam houding. Eind jaren '90 publiceerde hij *'Tegen de islamisering van onze cultuur. Nederlandse identiteit als fundament'*. Het boek legde de grondslag voor het huidige rechtse dogma, dat Nederland moet kiezen tussen nationaal-conservatisme en islamitische barbarij. Fortuyn laat ook zien hoe gevaarlijk een homo-politicus kan zijn: hij was een pionier in het gebruik van online bedreigingen als politiek instrument.

Jarenlang werd het verband, tussen homoseksualiteit en xenofobisch rechts, verzwegen in de media. Met de groei van het xenofobisch rechtspopulisme in Europa begint het steeds meer op te vallen, en recent wordt het verschijnsel als 'homo-nationalisme' aangeduid. (Dat wijkt iets af van de oorspronkelijke betekenis van die term, namelijk het opvoeren van de tolerantie voor homo's, als rechtvaardiging voor de superioriteit van de westerse landen). In meerdere Europese landen gaan homo's zich openlijk aansluiten bij de nationalistische rechtspopulisten. Die partijen en bewegingen werven ook actief onder homo's, en afficheren zich als 'verdediger van de homo-gemeenschap'. En dat zijn ze vaak ook: in Nederland hebben homo's geen betere vriend dan Geert Wilders. Anderen, zoals het Front Nationale in Frankrijk, hebben met success afstand genomen van vroegere homo-vijandige standpunten.

Er zijn dus twee goede redenen om aan te nemen, dat Casper Mansveld wel degelijk representatief is voor homo's in Nederland, autochtone homo's tenminste. Zijn haat is intrinsiek, in de zin dat het uit zijn homoseksualiteit voortvloeit, hij heeft een objectief belang als homo bij repressie en geweld tegenover homovijandige groepen, en zijn uiting past in een patroon van xenofobe en nationalistische pro-homo politiek, dat kennelijk breed gedragen wordt onder homo's. Dat betekent niet, dat elke homo de vluchtelingen in de gaskamers wil gooien, maar wel dat bijna alle homo's vijandig staan tegenover vluchtelingen en migranten, en dat velen het desnoods gewelddadige afremmen van migratiestromen zouden steunen.

Homo = xenofob?

Het is dus niet bij voorbaat uit te sluiten, dat Casper Mansveld gewoon zegt wat de overige homo's denken. Het is zeker niet bij voorbaat uit te sluiten, dat homo's van huis uit rechts en nationalistisch zijn, en niet 'links' zoals men vroeger dacht. Emancipatie-bewegingen worden in het algemeen als links waargenomen, omdat ze zich noodzakelijk verzetten tegen de bestaande orde, maar dat vertelt ons niet, wat er na de emancipatie gebeurt.

Daarom moeten we de mogelijkheid onder ogen zien, dat er een genetisch verband is tussen homoseksualiteit en xenofobie. Beiden zijn vermoedelijk biologisch van oorsprong, en dus niet cultureel bepaald. Evolutionair is homoseksualiteit een raadsel, want wie geen kinderen krijgt geeft zijn genen niet door, en homoseksualiteit zou vanzelf moeten verdwijnen. Verklaringen voor het paradoxaal overleven van homoseksualiteit gaan vaak uit van voordeel voor de naasten, of voor de kleine groepen waarin de eerste mensen leefden. Dat kan ook gelden voor het ontstaan van de xenofobie. Het is dus mogelijk, dat aangeboren homoseksualiteit en aangeboren xenofobie een vergelijkbare evolutionaire voorgeschiedenis hebben, dat ze gerelateerd zijn, en dat dezelfde biochemische schakels actief zijn. Dat is speculatief, en dat blijft speculatief, omdat wetenschappers zulke taboe-onderwerpen liefst vermijden. Een genetisch samenhang tussen homoseksualiteit en xenofobie zou wel verklaren, waarom beiden in de politiek samen waargenomen worden, na de homo-emancipatie in elk geval.

Beleidsaanbevelingen

Beleid begint met het erkennen dat er reden is tot beleid. De overheid moet niet doen alsof er niets aan de hand is met homo's, en moet juist erkennen dat er spanningen, conflicten, en dreigingen bestaan.

De overheid moet om te beginnen een principiële standpunt innemen inzake homoseksualiteit, door formeel te verklaren dat het geen intrinsieke waarde heeft. Dat heeft voorlopig geen harde gevolgen, wel op middellange termijn, als er zicht is op een behandeling van homoseksualiteit. Een behandeling voor volwassenen is onwaarschijnlijk, maar een behandeling tijdens de zwangerschap lijkt theoretisch haalbaar. In dat geval zou de homoseksualiteit wereldwijd afnemen, gezien de negatieve houding in de meeste landen. Ook in de westerse landen zullen vele ouders een voorkeur hebben voor een heteroseksueel kind. De overheid moet onderzoek naar behandeling in elk geval niet tegenwerken, ook niet vanuit een diversiteits-ethiek.

Verder moet de overheid afstappen van de homo-emancipatie als beleid. Omdat het niet aantoonbaar is dat homo's een positieve bijdrage leveren in ethisch opzicht, is er ook geen reden om de maatschappelijke positie van homo's te verbeteren, of de sociale acceptatie te bevorderen. Er is simpelweg geen reden, om het bestaan van homo's tot norm te verheven. Het is ook redelijk, dat individuele burgers wachten met de acceptatie, totdat er een oplossing is voor de negatieve verschijnselen onder homos, bijvoorbeeld xenofobie en agressie. De overheid moet de burger niet dwingen, om daarvoor blind te zijn. Afstappen van de acceptatienorm hoeft overigens geen vrijbrief te zijn voor geweld tegen homo's. De gangbare strafrechtelijk bescherming, tegen bijvoorbeeld mishandeling, blijft gehandhaafd.

De emancipatie van homo's in Nederland, zeker de laatste decennia, bestond grotendeels uit het toekennen van privileges, zoals het volstrekt overbodig homo-huwelijk. De emancipatie in die zin, moet teruggedraaid worden. Homo-huwelijken moeten ontbonden worden. Ongelijkheid in het burgerlijk recht, bijvoorbeeld bij belastingen of erfenis, moet bij de bron gecorrigeerd worden. Het is niet nodig, om daarvoor een nep-huwelijk in het leven te roepen.

Homo's en migratie

In het huidige klimaat van populisme en nationalisme, moet de overheid vooral de tegengestelde belangen erkennen, van homo's enerzijds, en vluchtelingen, migranten, asielzoekers, moslims, en Marokkanen anderzijds. Dat geldt ook voor individuele homo's. Ze kunnen niet onpartijdig oordelen, bijvoorbeeld als ambtenaar of rechter, over de belangen van vluchtelingen, migranten, asielzoekers, moslims, en Marokkanen. Een concreet voorbeeld: een homo-rechter kan niet onpartijdig oordelen, over het asiel-verzoek van een Salafist die homo's van het dak wil gooien. De organen van de staat zijn niet bedoeld als arena, waar onderling vijandige minderheden elkaar bevechten. De neutraliteit vereist dat de vechtende partijen worden gescheiden.

Na het benoemen van de belangentegenstelling, moet de overheid vervolgens expliciet partij kiezen. Dat kan door formeel te verklaren, dat waar de belangen botsen, de belangen van vluchtelingen, migranten, en alloctonen voorrang krijgen boven het belang, en de veiligheid, van homo's. Als de overheid dat *niet* doet, dan staat namelijk de deur open voor massadeportaties op grond van homo-vijandigheid. Zo zou Geert Wilders dit belangenconflict aanpakken, en dat zouden zijn kiezers ook graag willen zien.

Er is hier geen middenweg: niet theoretisch, en niet in de praktijk. Homo-vriendelijke vluchtelingenstromen zijn er niet. Als je van Eritrese asielzoekers eist, dat ze hun LHBTIQ-vriendelijkheid aantonen om asiel te krijgen, dan krijgen ze geen asiel. Ze weten niet eens wat 'LHBTIQ-vriendelijk' betekent. Nederland kan geen vluchtelingen opvangen zonder afstand te nemen van 'de Nederlandse waarden', want de vluchtelingen delen die waarden niet. Eritrese vluchtelingen binnenlaten, betekent ook Eritrese waarden binnenlaten. Vluchtelingen komen nu eenmaal uit landen waar homo-vijandigheid de norm is, antisemitisme meestal ook. Het is begrijpelijk dat homo's de komst van vluchtelingen niet zien zitten, net als het begrijpelijk is dat Joden geen AZC in de buurt willen. De overheid moet dit niet onder de tapijt vegen, maar partij kiezen. Dat moet duidelijk worden gecommuniceerd: homo's moeten weten dan hun belangen op de tweede plaats komen, als het om migratie en vluchtelingenstromen gaat.

Ik begrijp heel goed, dat de spanningen hiermee niet verdwijnen. Er valt wel iets aan te doen. In mijn eerste brief aan de informateur (12 april 2017), bepleite ik de grootschalige invoering van de segregatie, ten behoeve van de PVV-kiezers. Een versterkte en geformaliseerde residentiële segregatie, zoals in die brief voorgesteld, biedt een oplossing voor de problemen die Donny Bonsink beschrijft, als hij Marokkanen tegenkomt. In een gesegregeerde nieuwbouwwijk, waar PVV-ers de bewoners selecteren, kom je geen Marokkanen tegen. Hoewel niet in eerste instantie bedacht als homo-vriendelijk wijken, worden ze dat ook in de praktijk. Ook het legaliseren van bestaande 'witte wijken', zoals Duindorp in Den Haag, schept een veilige woonplaats voor homo's. Uiteraard moet daarvoor de anti-discriminatie wetgeving wijken, zoals in mijn eerdere brief erkend.

Het is ook mogelijk om specifieke vormen van segregatie in te stellen. Met een lokale referendum zouden dorpen, of hele gemeenten, kunnen kiezen voor vluchtelingen-vrij status. Hoewel dat vooral bedoeld is om de xenofobe PPV-kiezers tegemoet te komen, ontstaat ook op deze wijze een veilige omgeving voor homo's - een dorp zonder AZC, zonder asielzoekers, zonder statushouders. Nadeel is dat er waarschijnlijk een lappendeken van verschillende regelingen ontstaat. Mijn eerdere brief omvatte ook een voorstel tot opschaling van de segregatie. Gezien de electorale geografie ligt het voor de hand, dat Brabant en Limburg vluchtelingen-vrij worden. Homo's zouden in dat geval in het zuiden kunnen wonen, zonder vrees voor homofobe asielzoekers en statushouders.

Natuurlijk is dit voorstel voor vele mensen schokkend, vooral omdat hiermee de nationale eenheid wordt ondermijnd. Mijn brief van 12 april 2017 gaat in op de spanning tussen de gedroomde nationale eenheid, en de werkelijkheid van een gepolariseerde samenleving. Homo-nationalisme en homo-xenofobie zijn slechts facetten van de sterke polarisatie in Nederland, en daarom is een eenheidsstaat niet langer vanzelfsprekend. Een eigen staat voor de PVV, een 'Fortuynland' in het zuiden, is wellicht de enige optie voor de toekomst. Dat scenario biedt ook een uitweg, voor alle homo's die Marokkanen, asielzoekers en vluchtelingen als een bedreiging ervaren. In 'Fortuynland' kunnen ze terecht in een homo-vriendelijke, of in elk geval niet-vijandige, samenleving. Omgekeerd zal de bevolking van de resterende 'niet-PVV-staat' baat hebben, bij het vertrek van een doorgaans contra-innovatieve en rechtse minderheid.

Kenmerk: 201700681

Den Haag, 3 mei 2017

Geachte heer

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik een grote hoeveelheid brieven, nota's en verzoeken.

Ik vertrouw erop dat u zult begrijpen dat het voor mij niet mogelijk is om daarop inhoudelijk te reageren.

Hoogachtend,

Dr. E. Schippers

Comité Nederlandse Onafhankelijkheidsdag
p/a Prof Dr H.B.Roos
Rembrandtlaan 20
5121 WL Rijen

201700682

Rijen, 3 mei 2017

Mevrouw Drs E.I Schippers
p/a Tweede Kamer
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Geachte Mevrouw,

Het Comité Nederlandse Onafhankelijkheidsdag wil U verzoeken om tijdens de formatie aandacht te vragen voor het feit dat Nederland geen officiële onafhankelijkheidsdag kent. Ofschoon we daarvoor tachtig jaar voor hebben gestreden gedenken we dat niet. Het Comité pleit ervoor om daartoe 26 juli uit te roepen tot onze officiële nationale onafhankelijkheidsdag. Het is de datum in 1581 waarop de Staten-Generaal Koning Philips II heeft afgezworen. Het document, het Plakkaat van Verlatinghe, berust bij het Nationaal Archief en is al verschillende malen zonder dat het die officiële status heeft, aan buitenlandse staatshoofden getoond als voorbeeld van een onafhankelijkheidsverklaring.

Met vriendelijke groet,

Prof Dr H.B.Roos
Voorzitter Comité

Comité Nederlandse Onafhankelijkheidsdag

Het Comité Nederlandse Onafhankelijkheidsdag streeft ernaar om de bekendheid met de onafhankelijkheidsverklaring, berustend op de afzwering van Filips II op 26 juli in 1581, van Nederland te vergroten. Als uitvloeisel daarvan streeft het tevens naar het verklaren van die datum tot algemeen erkende nationale feestdag.

Het Comité bestaat uit Prof Dr Hugo Roos (voorzitter), Drs Rein Breeman (penningmeester), Prof Dr Luigi van Leeuwen (lid) en Dr Anton van Hooff (lid)

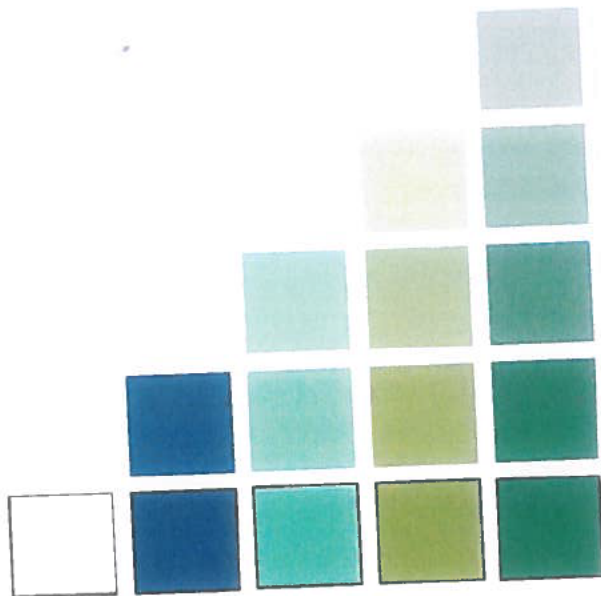
Het Comité organiseert in nauwe samenwerking met het Nationaal Archief en HOVO- Rotterdam activiteiten die erop gericht zijn de doelen te bereiken. Wilt U op de hoogte blijven van de activiteiten, laat dan van Uw interesse blijken door een email te sturen naar:

info@nederlandseonafhankelijkheidsdag.nl

Helpt U mee? Ondersteun het Comité!

www.nederlandseonafhankelijkheidsdag.nl

Bankrekeningnr
NL05ABNA0459321854

Comité Nederlandse Onafhankelijkheidsdag
p/a Prof. Dr. H.B. Roos
Rembrandtlaan 20
5121 WL RIJEN

Kenmerk: 201700683

Den Haag, 3 mei 2017

Geachte heer Roos,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik een grote hoeveelheid brieven, nota's en verzoeken.

Ik vertrouw erop dat u zult begrijpen dat het voor mij niet mogelijk is om daarop inhoudelijk te reageren.

Hoogachtend,

Dr. E. J. Schippers

201700684

Informateur Mevrouw E. Schippers
p/a Tweede Kamer
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Leusden, 1 mei 2017

Geachte mevrouw Schippers,

Hierbij doe ik u een afschrift toekomen van de brief die ik heden ook naar onze Koning heb verzonden. Ik verzoek u er kennis van te nemen.

Hoogachtend,

Aan Zijne Majesteit Willem Alexander
Koning der Nederlanden
p/a Kabinet van de Koning
Postbus 20016
2500 EA Den Haag

Leusden, 1 mei 2017

Majesteit,

Met verschuldigde eerbied geeft ondergetekende, [REDACTED], doodgewoon burger, wonende [REDACTED], u het volgende te kennen.

Allereerst wil ik U nog van harte feliciteren met Uw vijftigste verjaardag. Proficiat! Het voorjaar van 1967, Uw geboortjaar, was in vele opzichten mooi, maar ook gedenkwaardig. Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band van The Beatles, metafoor voor de fantastische Jaren Zestig, zag het levenslicht. Het mystieke A Whiter Shade of Pale van Procol Harum stond een half jaar lang in de Top-40. The one and only Johan Cruijff vertoonde elke week opnieuw zijn kunsten op de Nederlandse velden. Daarentegen bleef ik zitten in de derde klas van de HBS (het kwam goed). De Zesdaagse Oorlog werd uitgevochten; volgens mijn geschiedenisleraar, de heer Otto Politiek (what's in a name), zou de derde wereldoorlog gaan om Jeruzalem. De Amerikanen gebruikten Agent Orange en Napalm in Vietnam. Tot zover het voorstelrondje.

Ter zake. Binnen afzienbare tijd zal een nieuwe ploeg ministers en staatssecretarissen tegenover U de eed of belofte afleggen. Het is niet denkbeeldig dat zich daaronder mevrouw mr. drs. M.C.G. (Mona) Keijzer, afkomstig uit Volendam, van het CDA zal kunnen bevinden. Dat lijkt mij geen goed idee. Ter motivering van dit standpunt geef ik U de volgende feiten, die naar alle waarschijnlijkheid geen deel uit maken van de geloofsbrieven van genoemde mevrouw Keijzer.

Van 14-04-1998 tot 01-01-2006 met een onderbreking van ruim een jaar (20-03-2003 tot 24-06-2004) is mevrouw Keijzer wethouder geweest in de Gemeente Waterland met in de eerste periode bovendien volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en milieu in haar portefeuille. In 1998 schreef het College van Burgemeester en Wethouders van de Gemeente Waterland (hierna: B&W) een prijsvraag uit voor de concrete invulling van een plan om op ca. 2 hectare grond gelegen langs de Veenderijvaart in de kern Broek in Waterland woningbouw te realiseren, waarbij de kandidaten ook een bod moesten uitbrengen op die grond.

Saillant detail: de bodem onder ongeveer een kwart van het totale grondoppervlak was ernstig verontreinigd en dit gedeelte van het terrein, een voormalige opslagplaats van

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (hierna: HHNK), moest door de winnaar van de prijsvraag in zoverre worden gesaneerd dat het de bestemming groenvoorziening, parkeerplaats en speelterrein kon krijgen. Er zouden geen huizen op kunnen worden gebouwd, deelde B&W ook expliciet mee aan de Gemeenteraad.

HSB Vastgoed Holding uit Volendam (hierna: HSB) won met opvallend gemak de prijsvraag. HSB was eenvoudigweg de hoogste bieder, zo motiveerde B&W later laconiek de keuze. Toch ietwat merkwaardig, want waarom moesten de kandidaten een tot in detail uitgewerkt bouwplan presenteren als voor B&W het hoogste bod op de grond de doorslag zou geven.

Successievelijk kwamen er vervolgens een reeks kwalijke feiten aan het licht, die dit bouwplan na de uitvoering ervan tot een uiterst lucratief project zouden maken voor HSB.

1. De overeengekomen grondprijs was in 1998 volledig gefixeerd (ook voor inflatie) in plaats van geïndexeerd, terwijl de overdracht en de afrekening van de grond pas geëffectueerd zouden worden nadat alle benodigde vergunningen onherroepelijk zouden zijn verkregen (dat werd 2008) dan wel, indien eerder, 70% van de woningen zou zijn verkocht.

Ondertussen liep de waarde van de grond jaarlijks substantieel op. B&W had niet aan indexatie gedacht, antwoordde het later op vragen uit de Gemeenteraad.

2. B&W verzekerde de Gemeenteraad dat de aanvankelijk vastgestelde huizenprijzen (1998) door HSB gedurende het proces slechts mochten worden verhoogd overeenkomstig een bouwkostenindex en niet mochten worden aangepast aan de sneller stijgende marktprijzen van woningen. Deze verzekering bleek later een loze kreet.

3. In het bouwplan van HSB bleken later al vanaf de aanvang, gefiatteerd door mevrouw Keijzer, ondanks de bestemming groenvoorziening, parkeerplaats en speelterrein, toch zes woningen op het ernstig verontreinigde deel van het terrein (de voormalige opslagplaats) te zijn geprojecteerd, terwijl daar volgens mededelingen van B&W dus helemaal geen woningbouw zou mogen en kunnen plaatsvinden. De leden van de Gemeenteraad hadden kennelijk hun controlerende plicht verzaakt of geen benul gehad van de ligging van de grens tussen het verontreinigde en het niet verontreinigde deel.

4. Bovendien gaf B&W tijdens de eerste periode van het wethouderschap van mevrouw Keijzer, in het jaar 2000 om precies te zijn, reeds toestemming aan HSB om (nog) drie peperdure woningen (à € 826.000,-) op het ernstig verontreinigde deel van het terrein te bouwen, waarmee het totaal dus op negen woningen kwam, terwijl één van de randvoorwaarden ten tijde van de prijsvraag luidde dat daar nu juist geen woningbouw kon worden gerealiseerd.

De argumentatie van B&W voor deze toestemming was dat HSB met de opbrengst van deze

drie woningen het ernstig verontreinigde terrein beter zou kunnen saneren. Deze “betere sanering”, bleek later uit het saneringsplan van 2004(!!!), bestond eruit dat HSB exact op de plaatsen waar die drie extra woningen zouden komen exact zoveel extra ernstig verontreinigde grond zou verwijderen als voor de bestemming wonen nodig was en niets meer. Er werd niet meer gebouwd om beter te kunnen saneren, maar er werd fractioneel meer gesaneerd om meer bouwvolume en vooral meer verkoopopbrengst te kunnen genereren met de goedkeuring van mevrouw Keijzer.

5. In 1998 was op grond van twee gedateerde onderzoeken slechts bekend dat de bodem van de voormalige opslagplaats ernstig was verontreinigd. Er bestond echter ook in 2000 met betrekking tot dat terrein nog steeds geen actueel saneringsonderzoek, geen enkel saneringsplan, laat staan een vereiste Beschikking Wet Bodembescherming van de Provincie Noord-Holland. Ook in weerwil hiervan bestond het B&W met portefeuillehouder mevrouw Keijzer om HSB negen woningen op dat terrein te laten bouwen. De Gemeenteraad was daaromtrent onjuist geïnformeerd en bovendien werkte deze gang van zaken met terugwerkende kracht concurrentie vervalsend tegenover de verliezers van de prijsvraag, die immers nooit rekening hadden kunnen houden met het toch partieel mogen bebouwen van het ernstig verontreinigde terrein.

6. In de Beschikking Wet Verontreiniging Oppervlaktewateren, na akkoord bevonden te zijn door B&W afgegeven door het HHNK op 13 juni 2003 aan HSB (aangevraagd 23-08-2002!), stond geen woord over de sanering of de “betere sanering” van het ernstig verontreinigde deel van het beoogde bouwterrein. Deze beschikking was o.a. nodig voor het ophogen van het hele 2 ha grote terrein met ontzilt zeezand. De Raad van State heeft op 27 oktober 2003 op verzoek van omwonenden een dikke streep gehaald door deze Beschikking WVO onder meer op grond van het ontbreken van elke verwijzing naar de verontreiniging en een plan voor de sanering van de bodem van de voormalige opslagplaats van het HHNK. Er mag worden verondersteld dat mevrouw Keijzer, portefeuillehouder tot 20-03-2003, ook voor deze akkoordbevinding door B&W verantwoordelijk is geweest, maar 100% zeker is dat niet. In deze fase is ondergetekende als omwonende bij de zaak betrokken geraakt.

7. Pas voorjaar 2004 heeft HSB een saneringsonderzoek laten uitvoeren en ook een saneringsplan laten opstellen. Op basis daarvan heeft HSB Gedeputeerde Staten van Noord-Holland vervolgens verzocht een noodzakelijke Beschikking Wet Bodembescherming af te geven, welk verzoek is ingewilligd. Ook deze Beschikking WBB is echter op verzoek van omwonenden op 28 december 2005 door de Raad van State vernietigd op grond van onder meer een gebrekkige gevalsdefinitie.

8. In november 2005, vier maanden voor de gemeenteraadsverkiezingen, diende wethouder Keijzer plotseling per 1 januari 2006 haar ontslag in bij de Gemeente Waterland, omdat zij

een wending aan haar carrière wilde geven. Zij werd mediator in Purmerend. Het werd haar kennelijk te heet onder de voeten in Waterland.

Om een lang verhaal wat korter te maken, op 24 september 2007 heeft de Rechtbank Haarlem, Sector Bestuursrecht, het besluit van B&W van 26 september 2006 vernietigd, waarin B&W aan HSB de bouwvergunning verleende. B&W en HSB zijn daarna in hoger beroep gegaan bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State, die uiteindelijk op juridisch procedurele gronden bewust en met enige soepelheid aan een aantal cruciale inhoudelijke zaken is voorbij gegaan en het hoger beroep op 13 augustus 2008 gegrond heeft verklaard. B&W, HSB en zeer waarschijnlijk mevrouw Keijzer haalden opgelucht adem.

Een en ander neemt niet weg dat mevrouw Keijzer en HSB in eendrachtige samenwerking met list en bedrog erin zijn geslaagd de marktwaarde van het project Veenderijvaart in Broek in Waterland van 1998 tot en met 2008 zo ongeveer te verdubbelen. De geraamde bouwkosten inclusief grondverwerving en sanering bedroegen ultimo 2007 € 8.810.032,-- en de verkoopwaarde van de woningen € 18.407.112,--. De negen op de aanvankelijk ernstig verontreinigde maar gedeeltelijk en minimaal gesaneerde grond gebouwde woningen droegen natuurlijk substantieel bij aan deze bonanza. De "Volendam Connection" had gewerkt.

De Landelijk Corruptie Officier van Justitie te Rotterdam zag te weinig aanknopingspunten om een strafrechtelijk onderzoek in te stellen, maar de feiten blijven de feiten.

Majesteit, een kandidaat minister of staatssecretaris met een kerfstok als mevrouw Mona Keijzer mag naar mijn overtuiging nooit daadwerkelijk deel gaan uit maken van een regering van ons mooie land. Haar lidmaatschap van de Tweede Kamer is mij eerlijk gezegd al een doorn in het oog. Met alle eerbied wil ik U daarom verzoeken naar vermogen Uw invloed aan te wenden mevrouw Keijzer buiten een nieuw kabinet te houden.

U zult het mij, naar ik hoop, niet euvel duiden wanneer ik dit schrijven ook doe toekomen aan de informateur en de onderhandelingsteams van VVD, CDA, D'66 en GroenLinks en dat ik het vervolgens met een zekere vertraging aan de openbaarheid zal prijsgeven.

Van Uwe Majesteit de zeer gehoorzame dienaar en getrouwe onderdaan,

[REDACTED]

Kenmerk: 201700685

Den Haag, 3 mei 2017

Geachte heer [REDACTED]

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik een grote hoeveelheid brieven, nota's en verzoeken.

Ik vertrouw erop dat u zult begrijpen dat het voor mij niet mogelijk is om daarop inhoudelijk te reageren.

Hoogachtend,

Drs. E. Schippers

Spijkenisse, 1 mei '17

Beste mevrouw Schippers, Edith

Uit de media begrijp ik dat u, naast het formatieproces, het druk hebt met brieven die vanuit het hele land bij u op de deurmat vallen. Ook deze brief is bedoeld uw aandacht te vragen voor onderstaand onderwerp met de hoop dat u dit in de formatie ter sprake wilt brengen. Deze brief schrijf ik niet vanuit een bepaalde organisatie of vereniging maar uit eigen naam.

Mijn naam is [REDACTED] en ik werk (35 jaar) als doktersassistente [REDACTED]. In mijn kinderjaren heb ik te maken gehad met huiselijk geweld. In Nederland is er veel bekendheid over de impact die fysiek en seksueel geweld hebben maar het misbruik waar ik mee te maken heb gehad is psychisch geweld. Helaas draag ik hiervan nog steeds de traumaspooren met me mee. De diagnose van mijn aandoening luidt: complexe posttraumatische stoornis. Vaak heb ik voor langdurige tijd, ambulante, psychologische hulp moeten inschakelen.

Afgelopen zaterdag is er bij 'Kassa' aandacht besteedt aan de schrijnende gevolgen van onvoldoende gespecialiseerde professionals bij complexe problematiek en de lange wachlijsten binnen de GGZ. Uit onderzoek van het Trimbos instituut blijkt dat 50 tot 70 % van alle GGZ cliënten een achtergrond heeft van jeugdtrauma's. Het is een feit dat dit onze maatschappij miljarden per jaar kost. Specialistische traumabehandeling is niet alleen nuttig maar ook hard nodig, door een juiste diagnostiek, die juist bij complexe stoornissen zo van belang is, zou er effectiever en kostenbesparend gewerkt kunnen worden.

Mijn vraag:

Is het mogelijk om specialistische traumacentra in te zetten voor deze grote groep mensen en de wachttijd te verkorten?

Wat hoop ik dat u mijn brief serieus neemt. Graag wil ik hierbij u mijn autobiografisch boek 'Dagleven' schenken met de wens dat door dit persoonlijke verhaal het collectieve belang van goede traumazorg benadrukt wordt.

Hartelijke groet en veel succes bij al uw werk!

[REDACTED]

Kenmerk: 201700687

Den Haag, 3 mei 2017

Geachte mevrouw [REDACTED]

Dank voor de brief en boek die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik een grote hoeveelheid brieven, nota's en verzoeken.

Ik vertrouw erop dat u zult begrijpen dat het voor mij niet mogelijk is om daarop inhoudelijk te reageren.

Hoogachtend,

Drs. E.L. Schippers

201700688

Stichting Platform Tegenwind N33

tegen de plaatsing van windturbines in het zoekgebied N33

postadres: Berkenlaan 2, 9651 BK, Meeden

e-mail: secretaris@tegenwindn33.nl

Voorzitter: Mevr. L. Zondag

www.tegenwindn33.nl

Veendam, 21-4-2017

Uw kenmerk: 2017000310

Geachte mevrouw Schippers,

Wij ontvingen van u een antwoord op ons schrijven van 27-03-2017.

Met teleurstelling hebben wij kennis genomen van de inhoud ervan.

Omdat wij helaas al enigszins voorbereid waren op een dergelijke reactie uwerzijds hebben wij ook alle fractievoorzitters en alle leden van de vaste Kamercommissie EZ dezelfde stukken gestuurd. Dit in de hoop dat politiek Nederland de moeite zou nemen op de, voor de inwoners en ons als representanten van duizenden verontruste inwoners uit de Groninger en de Drentse Veenkoloniën, inhoud ervan wel inhoudelijk te reageren.

Daarbij zijn wij bijzonder verrast over de lay-out van de antwoordbrief. Deze was opgemaakt op blanco A-4 papier, zonder een enkele aanduiding dat dit antwoord afkomstig was of kan zijn van de Rijksoverheid. Ook is de brief verzonden in een blanco enveloppe, zelfs ook zonder afzender of aanduiding dat het hier om een document gaat of kan gaan van de Rijksoverheid en/of van uw Ministerie. We sturen kopieën mee van dit document.

Bij ons bestaat dan ook grote twijfel over het feit of deze brief wel daadwerkelijk van u als informateur afkomstig is.

Wij horen graag van u of onze twijfel terecht is of niet. We hebben nu de indruk dat wij gefopt worden. Zou dit het geval zijn, dan zullen wij aangifte doen.

Wij verwachten dat u ons binnen 14 dagen en dan wel per officiële Ministeriele brief op de hoogte zult brengen van het feit of de herkomst van de brief wel of niet aan de Rijksoverheid c.q. aan uw Ministerie kan worden toegeschreven.

Met vriendelijke groet,
Namens Tegenwind Veenkoloniën,

Mevr. L. Zondag
Voorzitter stichting Platform TegenwindN33

Stichting Platorm TegenwindN33
Mevrouw L. Zondag
Ommelanderswijk 100
9644 TN VEENDAM

Kenmerk: 201700310

Den Haag, 6 april 2017

Geachte mevrouw Zondag,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik een grote hoeveelheid brieven, nota's en verzoeken.

Ik vertrouw erop dat u zult begrijpen dat het voor mij niet mogelijk is om daarop inhoudelijk te reageren.

Hoogachtend,

Dr. E.J. Schippers

TNT Post
Port betaald
Port Payé
Pays-Bas

G08DC #S644T>A#15#041-4#

Aan de informateur, mevr. drs. E.I. Schippers
p/a Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag, 3 mei 2017

Betreft: hoogwaardige digitalisering van Nederland levert miljarden euro's per jaar op

Geachte mevrouw Schippers,

Digitalisering heeft de grootste impact op onze samenleving in jaren. De Koninklijke Nederlandse Vereniging van Informatieprofessionals (KNVI) en een brede groep digitaliseringsspecialisten ziet met lede ogen aan hoe de kosten voor instandhouding van verouderde IT bij de overheid de pan uit rijzen, terwijl digitalisering van de overheid nog nauwelijks wordt opgepakt. Daar laat de overheid gouden kansen liggen. De ondertekenaars van deze brief onderschrijven de analyse van de ambtelijke Studiegroep Informatiesamenleving en Overheid onder leiding van de heer Van Zwol en roepen de onderhandelaars op nu te kiezen voor een stevige digitaliseringsagenda. We vragen daarbij juist niet om extra budget, maar presenteren een plan dat zichzelf terugverdient en daar bovenop zo'n 28 miljard per jaar oplevert door waardecreatie middels digitalisering.

De voordelen van een radicale keuze voor digitalisering:

1. Het vergroot de service aan burgers en bedrijven;
2. Brengt de uitgaven voor de overheid sterk omlaag en
3. Vergemakkelijkt hervormingen (decentralisaties, belastingstelsel) vergaand.

Huidig probleem

De overheid besteedt nu naar schatting zo'n 10 miljard euro per jaar aan IT. Maar liefst 90% van deze kosten wordt uitgegeven aan het onderhouden van bestaande, verouderde systemen. Er wordt vrijwel geen geld/ energie gestoken in digitalisering, terwijl juist deze voor een ongekend grote impact op onze samenleving zorgt. Bij ongewijzigd beleid zullen de kosten voor IT dramatisch verder stijgen, en zal de overheid grote schade oplopen op de volgende terreinen:

- Cybersecurity: de overheid zal nauwelijks in staat zijn cyberaanvallen tegen te gaan. Kritische systemen gaan massaal down;
- Bedrijfseconomische schade: een steeds groter budget gaat naar onderhoud, niet naar waardecreatie. Daardoor is steeds meer menskracht nodig voor beheer van slechtere IT;
- Decentralisaties: deze zijn informatie-intensief, lagere overheden kunnen onder gelijkblijvende omstandigheden de kosten hiervoor niet meer aan;
- Het vertrouwen van de Nederlander in de overheid daalt;
- Een grote hoeveelheid aan alternatieve digitale systemen zal worden ontwikkeld, waar de overheid geen grip op heeft, maar wel afhankelijk van wordt.
- Nederland zal internationaal steeds verder gaan achterlopen op concurrerende landen, zowel qua dienstverlening aan inwoners als ook aan kosten van de overheid per inwoner.

Hiermee staan de digitale deuren van de overheid wagenwijd open en ligt kritieke informatie voor het grijpen.

Oplossing: van houtje-touwtje IT naar een daadwerkelijk digitale overheid

Het huidige publieke IT-systeem is zeer complex door versnipperde bevoegdheden en verantwoordelijkheden en een heel zware druk van bestaande, verouderde systemen (legacy). Dit dient doorbroken te worden.

Hiervoor zijn ingrijpende veranderingen nodig: het vereist een radicale businesstransformatie, met daaraan gekoppeld een IT-transitie. De centrale overheid dient daarbij op ministerieel niveau de leiding te nemen, als zij vasthoudt aan decentrale governance gaat de hele transformatie naar de digitale overheid niet vliegen. De volgende maatregelen zijn essentieel:

Governance

- Maak één bewindspersoon politiek eindverantwoordelijk voor digitalisering en bedrijfsvoering. Hiervoor zijn mandaat en doorzettingsmacht nodig, tot op decentraal niveau;
- Laat deze bewindspersoon ondersteunen door een daadwerkelijk onafhankelijke groep adviseurs. Dus geen leveranciers en andere belanghebbenden;
- Zorg dat de IP rechten van de data bij de centrale overheid komen te liggen, zodat versnippering van data wordt tegengegaan. Door slim inzetten van big data kan de overheid nieuwe diensten creëren en naar schatting 28 miljard per jaar aan waardecreatie genereren;
- Stop de afhankelijkheid van een paar 'preferred suppliers', pas de aanbestedingsregels zodanig aan dat het gevaar van afhankelijkheid van leveranciers wordt tegengegaan. Professionaliseer de inkoop;
- Draag zorg voor strakke regievoering (planning, budget, deliverables...) over de transitie en regelmatige rapportage hierover aan de Tweede Kamer;
- Stel een regiegroep aan die waakt voor het nodeloos optuigen van allerlei extra functionaliteiten binnen het publieke systeem.

Inhoud

De transitie van IT naar digitaal vereist een ingrijpende businesstransformatie.

- Stop met de tijdrovende en geldverslindende bouw van eigen systemen;
- Ga van een legacy based complex IT systeem naar een simpele cloudbased oplossing (fig. 1 van de bijlage). Maak daarbij gebruik van- en sluit aan op universele, gestandaardiseerde en industriële platformen;
- Organiseer de opslag en het gebruik van big data op centraal niveau, zodat de overheid ze kan inzetten voor waardecreatie via digitale diensten;
- Maak een einde aan de versnipperde opslag van (dezelfde) gegevens en daarmee aan een veelvuldig uitwisselen van gegevens door diverse overheidsinstanties. Model Data Lake!;
- Maak een businesscase voor deze transitie: de kosten voor digitalisering kunnen met een factor 6-8 omlaag. Waardecreatie voor burgers en bedrijven, security voor alle data en state of the art technologie zorgen er mede voor dat de transitie zichzelf financiert (fig. 2 van de bijlage).

Resultaten

- De service van de overheid gaat omhoog en daarmee ook het vertrouwen van de burger;
- Voor overheden en instanties in de publieke sector wordt heel duidelijk op welke wijze welke gegevens (big data) kunnen en mogen worden opgeslagen, gekoppeld, ontsloten en benut;
- Internationaal kan Nederland voorop gaan lopen in haar dienstverleningsniveau aan inwoners en bedrijven;
- De security en privacy voor alle data is centraal geregeld. Gebruik de Data Analyse mogelijkheden en Centraal Data Management voor Fraude bestrijding;

- Door middel van centraal aanwezige big data kunnen nieuwe diensten en heffingen worden georganiseerd en geïmplementeerd. Daarmee vormt het nieuwe publieke IT systeem (public grid) een goede basis voor bijvoorbeeld de hervorming van het belastingstelsel;
- Het ondersteunt en versnelt de implementatie van decentralisaties;
- Het vermindert dramatisch de kosten voor de gezondheidszorg, terwijl de kwaliteit omhoog gaat;
- Het heeft positieve effecten op energievoorziening, onderwijs, kadaster, handel...;
- Er komt geld vrij voor andere overheidsinvesteringen;
- Een groot deel van het huidige tijdrovende en dure aanbestedingscircuit wordt overbodig;
- Hoe sneller de aansluiting op het public grid wordt gerealiseerd, hoe eerder de overheid kan beginnen met het terugverdienen.

Uiteraard zijn wij gaarne bereid verdere toelichting te geven, indien dit gewenst is.

Met vriendelijke groet,

namens de groep initiatiefnemers,

Digital Thought Leader KNVI

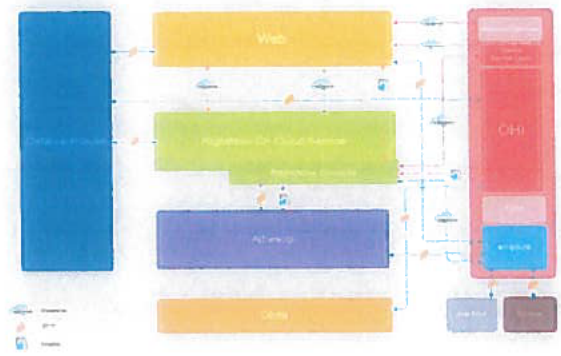
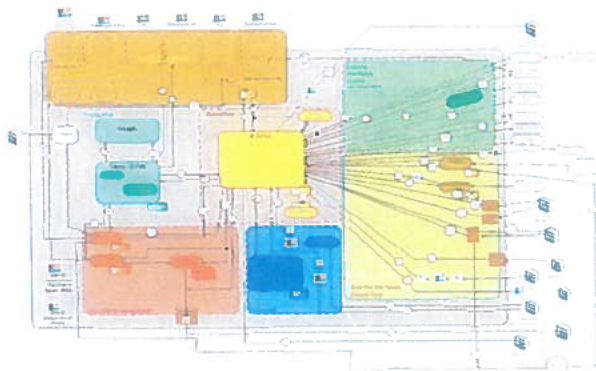

Van een legacy based complex IT system naar een simpel cloudbased oplossing

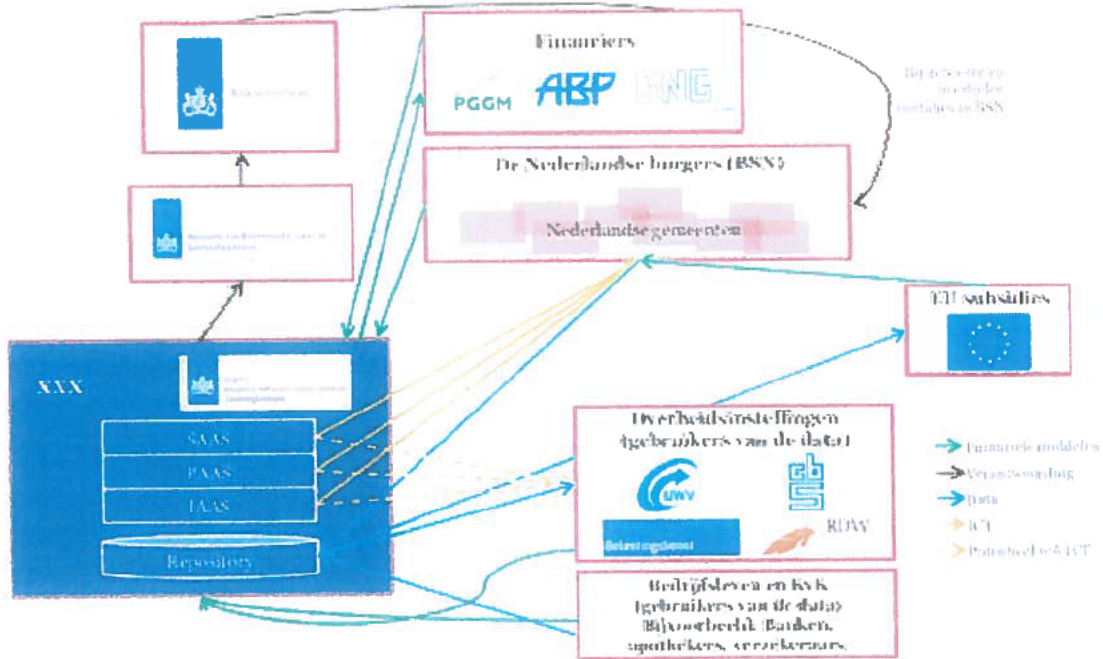
Status quo

Public IT grid

Governance en financiering van de Public IT grid

Initiatiefnemers/ ondersteuners:

Platform Europe

Consultant, FIM B.V.

CT

Kenmerk: 201700690

Den Haag, 4 mei 2017

Geachte heer ,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik een grote hoeveelheid brieven, nota's en verzoeken.

Ik vertrouw erop dat u zult begrijpen dat het voor mij niet mogelijk is om daarop inhoudelijk te reageren.

Hoogachtend,

Dr. E. Schippers

Aan de informateur Mevrouw E. Schippers,
 Aan de onderhandelaars De heer M. Rutte, De heer S. Buma, De heer A. Pechthold, De heer J. Klaver
 Tweede Kamer der Staten-Generaal
 Postbus 20018
 2500 EA Den Haag

Den Haag, 3 mei 2017

Onderwerp: Juist nu - een humaan vluchtelingenbeleid en investeren in ontwikkelingsamenwerking

Geachte mevrouw Schippers, geachte heer Rutte, geachte heer Buma, geachte heer Pechthold en geachte heer Klaver

Na een aantal weken in de verkennende fase, gaat u de komende weken de serieuze fase van onderhandelingen over een nieuw regeerakkoord in. Wij feliciteren u van harte met deze stap.

Wij vertegenwoordigen organisaties die werken in de allerarmste en meest instabiele landen waar vele vluchtelingen en migranten, waaronder kinderen, uit afkomstig zijn. We werken ook in juist die landen en regio's, bijvoorbeeld de Hoorn van Afrika en het Midden-Oosten, waar verreweg de meeste vluchtelingen onderdak vinden. Tenslotte zetten wij ons hier in Nederland in voor een humane opvang van vluchtelingen in lijn met internationale verdragen. Kortom, wij hebben zicht op de hele 'keten'. Vanuit die ervaring en expertise willen wij u graag het volgende meegeven.

Een nieuw kabinet zal haar werk opnemen in een tijd van complexe mondiale uitdagingen, zoals groeiende ongelijkheid, de ernstige gevolgen van klimaatverandering, de vluchtelingen crisis, langdurige conflicten en extreme armoede buiten de grenzen van Europa. Een groeiend aantal jongeren in ontwikkelingslanden heeft nauwelijks perspectief op werk en een toekomst. Tegelijkertijd is de wereld sterker dan ooit met elkaar verbonden.

Deze ontwikkelingen vragen om een effectieve aanpak. Dit besef spreekt ook uit de nieuwe mondiale duurzaamheidsdoelen (SDGs) en de Agenda 2030. In april hebben de ondertekenaars van deze brief samen met meer dan 300 organisaties, bedrijven en denktanks, daarom een oproep gedaan voor een *Duurzaam Regeerakkoord*, waarin de SDGs centraal staan in het beleid van een nieuw kabinet (www.duurzaamregeerakkoord.nl).

Om de SDGs in de praktijk te brengen en op de lange termijn de grondoorzaken van ontheemding aan te pakken, dienen de volgende punten stevig te worden verankerd in het regeerakkoord.

- **Maak structureel werk van het aanpakken van de grondoorzaken van instabiliteit, conflict en migratie zoals voedselonzeekerheid, extreme armoede en ongelijkheid binnen en tussen landen.** Een volwaardig budget voor ontwikkelingssamenwerking is hiervoor essentieel. Nederland dient terug te keren naar een budget voor ontwikkelingssamenwerking van minimaal 0,7% van het BNI. Dit is in lijn met internationale afspraken zoals de EU Raadsconclusies van 2015, de Agenda 2030 en de SDGs die door Nederland zijn aanvaard.

Bij ongewijzigd beleid gaat het ontwikkelingsbudget echter dalen naar 0,46% van het BNI voor ODA in 2019, in lijn met de begroting 2017. De laatste keer dat Nederland 0.46% van haar economische kracht heeft besteed aan ontwikkelingshulp was volgens de OESO-DAC in 1966 - 51 jaar geleden. Gelet op de enorme mondiale uitdagingen is een dergelijk beperkt budget een druppel op de gloeiende plaat. Een nieuw kabinet dient deze trend te keren.

- **Daarnaast dient Nederland werk te maken van het aanbieden van veilige en legale routes voor vluchtelingen, bijvoorbeeld door het verhogen van de hervestiging via UNHCR.** Door gebrek aan veilige routes worden vele vluchtelingen nu gedwongen om, letterlijk en figuurlijk, met mensensmokkelaars in zee te gaan. We hebben allemaal de hartverscheurende beelden gezien van de peuter Aylan Kurdi, verdrongen en aangespoeld op de Turkse kust. Aylan is niet de enige vluchteling die zo noodlottig om het leven kwam: vorig jaar verdrongen er 5,098 mensen in de Middellandse Zee. De enige humane oplossing voor dit probleem, naast meer investeren in landen van herkomst, landen van transit en opvang in de regio, is het aanbieden van veiligere legale routes voor vluchtelingen en andere migranten. Volgens UNHCR is er wereldwijd een behoefte aan 1,2 miljoen hervestigingsplaatsen. De 500 plaatsen die Nederland nu jaarlijks aanbiedt is derhalve onvoldoende en dienen substantieel verhoogd te worden.
- **Nederland dient het Vluchtelingenverdrag te respecteren en uit te voeren.** Vluchtelingen die hier in Nederland aankomen hebben recht op een zorgvuldige asielprocedure en een menswaardig bestaan. Deze afspraken zijn vastgelegd in het VN Vluchtelingenverdrag uit 1951. Het Vluchtelingenverdrag is de hoeksteen van het internationale vluchtelingenregime en schrijft voor hoe we om dienen te gaan met vluchtelingen. Ook Nederland heeft dit verdrag geratificeerd. De gedachte was toen: vluchtelingen verdienen een veilig heenkomen en de mogelijkheid om een toekomst op te bouwen in hun nieuwe thuisland. Die gedachte is vandaag de dag nog steeds geldig: niet alleen het recht en de garantie om niet teruggestuurd te worden naar vervolging, maar ook het recht op adequate huisvesting, het recht om naar school te gaan en werk te mogen vinden. Daaraan tornen zou dus niet ter sprake moeten zijn.

De bovengenoemde uitdagingen vergen een consequente en krachtige inzet van nationale en internationale overheden en van niet- gouvernementele organisaties. We kijken ernaar uit dat u gezamenlijk tot een regeerakkoord komt waarin de internationale verantwoordelijkheid van Nederland gewaarborgd is. Dit is ook in ons welbegrepen eigenbelang want op die manier kunnen we ook in de toekomst gezamenlijk stabiliteit en welvaart in Nederland en Europa garanderen.

Met vriendelijke groet,

Farah Karimi
Algemeen Directeur
Oxfam Novib

Mede namens:

Kees Zevenbergen, directeur Cordaid
Edwin Huizing, directeur Hivos
Marinus Verweij, directeur, Icco Cooperation
Jan Gruiters, directeur Pax
Bart Romijn, directeur Partos
Henk Jochemsen, directeur Prisma
Pim Kraan, directeur Save the Children
Suzanne Laszlo, directeur Unicef Nederland

Oxfam Novib
Mevrouw F. Karimi
Mauritskade 9
2514 HD DEN HAAG

Kenmerk: 201700692

Den Haag, 4 mei 2017

Geachte mevrouw Karimi,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik een grote hoeveelheid brieven, nota's en verzoeken.

Ik vertrouw erop dat u zult begrijpen dat het voor mij niet mogelijk is om daarop inhoudelijk te reageren.

Hoogachtend,

Dr. E. Schippers

201700693

Mevrouw drs. E.I. Schippers
Informatuur
p/a Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Onderwerp: Puntenplan Nederlandse pluimvee- en eiersector 2017-2021
Datum: 3 mei 2017
Ons kenmerk: 170503-AVINED-010

Geachte mevrouw Schippers,

Het Nederlandse agrofood cluster is goed voor 22% van de Nederlandse economie. De pluimvee- en eiersector (inclusief toeleverende en verwerkende bedrijven) vertegenwoordigt binnen dat cluster een omzet van circa € 5,5 miljard per jaar. De werkgelegenheid bedraagt 38.500 arbeidsjaren.

De Nederlandse pluimvee- en eiersector wordt daarnaast wereldwijd gezien als toonaangevend voor wat betreft diergezondheid, kwaliteit, innovatie en duurzaamheid. De sector stelt zich tot doel om deze belangrijke positie te behouden en verder uit te bouwen door een versnelling te geven aan de verdere verduurzamingsambities ten aanzien van diergezondheid, voedselveiligheid, dierenwelzijn, milieu en marktperspectieven.

Bijgevoegd ontvangt u het puntenplan van de Nederlandse pluimvee- en eiersector 2017 – 2021. Dit is een beknopt overzicht van de randvoorwaarden die voor de sector van levensbelang zijn in het traject van verdere verduurzaming voor een vitale toekomst van zowel de primaire als toeleverende en verwerkende sectorschakels.

Graag wil ik u verzoeken, namens de brancheorganisatie van de Nederlandse pluimvee- en eiersector AVINED, dit plan te betrekken bij uw verdere beraadslagingen.

Met vriendelijke groeten,
AVINED

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'H. de Haan', written over a horizontal line.

mw. drs. H. de Haan
voorzitter

Bijlage: puntenplan van de Nederlandse pluimvee- en eiersector 2017-2021

Puntenplan Nederlandse pluimvee- en eiersector 2017 – 2021

De Nederlandse pluimvee- en (broed)eiersector is een belangrijk onderdeel van de Nederlandse agrarische sector. De sector voorziet op efficiënte wijze in pluimveevlees en eieren (en producten die daarvan zijn afgeleid) voor zowel de Europese als de wereldmarkt. De Nederlandse sector wordt wereldwijd gezien als toonaangevend als het gaat om innovatie en duurzaamheid. Sterk punt daarbij is de continue adaptatie aan marktwensen. Voor een aantal West-Europese landen liggen deze vooral op het gebied van dierenwelzijn. Zo liep de sector vooruit op het in 2012 geïntroduceerde EU-verbod op traditionele kooihuisvesting van leghennen en zijn voor de Nederlandse retail meerdere welzijnsconcepten ontwikkeld voor vleeskuikens. De afzet op de wereldmarkt laat zich vooral leiden door efficiëntie in de productie en lage kostprijzen. Ook daarin voorziet de Nederlandse sector, door met steeds weer nieuwe kennis en innovaties, als gidsland op te treden. Export tegen concurrerende prijzen is daarvoor essentieel. Zonder gezonde primaire pluimveehouderij in Nederland stagneren onderzoek en innovaties voor verbetering van diergezondheid, dierenwelzijn, voedselveiligheid, volksgezondheid en het streven naar een zo gering mogelijke milieu impact.

Het behoud van de huidige toonaangevende rol en de mogelijkheid tot adaptatie aan marktwensen door onder andere kennisontwikkeling en productontwikkeling, is en blijft van groot belang voor de sector. Voor de komende jaren is het in dat kader vooral van belang een versnelling te geven aan de verdere verduurzaming van de sector. Om daartoe te komen is een aantal randvoorwaarden van belang, waarbij ook een rol is weggelegd voor de overheid. Deze zijn onderstaand (in willekeurige volgorde) opgesomd.

1. Level playing Field

De Nederlandse veehouderij opereert in een wereldmarkt, met een belangrijk accent op Europa. Het overgrote deel van de afzet vindt plaats in Noordwest Europa. Anderzijds bedient de Nederlandse sector ook vele markten buiten de EU. Om de concurrentie met andere aanbieders op de gemeenschappelijke Europese markt aan te kunnen is het van belang dat wetgeving en de handhaving daarvan in de EU geharmoniseerd is en ook in ons land zonder extra top-up wordt overgenomen. Extra eisen bovenop EU-regelgeving dienen vanuit de markt te komen. Europese eisen voor productie en verwerking dienen ook in acht genomen te worden bij importen vanuit derden landen (zie ook punt 4). Bovendien dient de handhaving ook geharmoniseerd plaats te vinden, zeker binnen de EU, maar ook ten aanzien van importen. Om het onderscheidend vermogen van Nederlands pluimveevlees en eieren/eiproducten is traceerbaarheid essentieel en zijn meer transparante etiketteringsvoorschriften benodigd (zie ook punt 10).

2. Bedrijfsontwikkeling

Verdere bedrijfsontwikkeling is nodig om concurrerend te kunnen blijven produceren. Vanzelfsprekend met inachtneming van alle randvoorwaarden die aan een verantwoorde

bedrijfsvoering gesteld dienen te worden. Indien aan deze randvoorwaarden voldaan is mag het niet zo zijn dat er discussie is over bijvoorbeeld het limiteren van de bedrijfsomvang. Regelgeving en het niet onnodig verhogen van de regeldruk spelen een belangrijke rol bij verdere bedrijfsontwikkeling. De Nederlandse pluimveesector heeft in dat kader al aangetoond dat zij ook aan de benodigde randvoorwaarden tegemoet kan komen zonder dat (extra) nieuwe regelgeving nodig is.

De kracht van de Nederlandse pluimveesector is gebaseerd op innovatie, waardoor de diverse verduurzamingsambities en nieuwe marktwensen effectief gerealiseerd kunnen worden. De lange termijn duurzaamheidswensen en -eisen zouden bovendien wel eens anders kunnen zijn dan de op de middellange termijn gerichte marktconcepten. Regelgeving moet gericht zijn op hetgeen geregeld moet worden (doel) en geen beperkingen opleggen die daarvoor niet relevant zijn of niet de enige mogelijkheid zijn (middel). Verdere bedrijfsontwikkeling zal resulteren in meer mogelijkheden voor duurzame innovaties. Dat zal tevens leiden tot vooruitgang in de zin van Nederland als kennisland

3. Bevordering export

Grofweg 2/3 deel van de Nederlandse pluimveevlees- en (broed)eiproduktie wordt geëxporteerd, voor een belangrijk deel binnen de EU. Daarnaast is de sector ook een belangrijke speler op markten buiten de EU, vaak met specifieke producten die op die markten zeer gevraagd zijn. Dat laatste speelt een belangrijke rol bij de vierkantsverwaardig van het dier. Daarmee levert de sector een belangrijke bijdrage aan de totale Nederlandse export en daarmee aan de nationale economie. Van de overheid verwacht de sector een ondersteunende en stimulerende rol hierbij.

4. Importen vanuit derde landen

De wereldhandel zal verder liberaliseren. Dat zal ertoe leiden dat de import naar de EU en dus naar ons land verder zal toenemen. Aan geïmporteerde producten dienen, binnen de randwoorden van de WTO, dezelfde voorwaarden omtrent produktie en verwerking gesteld te worden als aan de Europese/nationale produktie. Dit geldt zeker voor normen op het gebied van diergezondheid, gebruik van antibiotica, dierenwelzijn, voedselveiligheid en milieu.

5. Verduurzaming

De deelsectoren zetten in op versnelling van de verduurzaming, aangestuurd vanuit de markt en niet via regelgeving. Daarmee gaat dit proces in het tempo dat past bij de marktvrage naar meer duurzame producten. Verduurzaming afdwingen via nationale regelgeving zet de positie van de Nederlandse sector op exportmarkten onnodig onder druk. Het is van belang dat er voor wordt gewaakt dat verschillende duurzaamheidsfactoren, al dan niet tijdelijk, tegenstrijdige ontwikkelingen vragen. Voor de lange termijn moet de innovatiekracht van de Nederlandse sector voldoende groot zijn

om daadwerkelijke duurzaamheidsslagen te kunnen maken. De voortrekkersrol die Nederland daar altijd heeft gehad is ook van belang voor het behoud van de kennisontwikkeling en productontwikkeling (onderzoeks- en kennisinstellingen, stallenbouw, machinebouw e.d.) in Nederland en ook daarom is het zaak dat de bedrijven in de Nederlandse primaire pluimveesector zich kunnen blijven ontwikkelen.

6. Mestafzet/productierechten

Pluimveemest wordt – naast de export van hoogwaardige mestkorrels - benut als grondstof voor elektriciteit. De sector heeft jaren geleden het initiatief genomen om hiervoor een centrale te bouwen. Een tweede spoor is de export van mest. Daarmee heeft de sector voorzien in een wezenlijke bijdrage aan oplossingsrichtingen. Hier zal de komende tijd verder op ingezet worden. Voor de verdere toekomst kan aan allerlei nieuwe vormen worden gedacht zoals bijvoorbeeld ontwikkelingen in het kader van circulaire economie.

7. Eiwitrijke nevenstromen

Ook op het gebied van de eiwitrijke nevenstromen kan er nog de nodige ontwikkeling in het kader van duurzaamheid plaats vinden. De regelgeving moet het toelaten dat de aanwending zo efficiënt mogelijk kan zijn en eiwitrijke nevenstromen dus zo hoogwaardig mogelijk kunnen worden ingezet. Ook hierbij zijn ontwikkelingen in het kader van circulaire economie mogelijk interessant. Kan bijvoorbeeld de kweek van insecten(larven) op dergelijke grondstoffen veilig plaats vinden zodat deze insecten kunnen dienen als (grondstof voor) pluimveevoer?

8. Erkende branche- en producentenorganisaties

De sector staat voor grote uitdagingen. De rol van onderzoek en innovatie is daarbij zeer belangrijk. De financiering via Algemeen Verbindend Verklaringen door erkende branche- en producentenorganisaties is daarbij onmisbaar. De rol van deze erkende organisaties ter ondersteuning van het sectorale beleid dient verder vergroot te worden, zoals het Europese Landbouwbeleid toestaat. Dat gaat veel verder dan uitsluitend financiering van onderzoek en innovatie.

9. Diergezondheid

Zo gezond mogelijke dieren is wat de gehele keten, maar ook ngo's nastreven. Pluimveegezondheid krijgt de primaire aandacht in de dagelijkse praktijk, alsook bij (meerjarig) onderzoek en innovatie. Gezonde dieren voelen zich prettiger dan minder gezonde en presteren beter (groeiontwikkeling, legprestaties, productkwaliteit, etc.). Goede monitoring alsook, indien nodig, adequaat bestrijden van dierziekten vraagt om een continue dialoog over wat binnen wettelijke kaders kan, mag en/of noodzakelijk is.

Dat de kosten daarbij niet exceptioneel hoger kunnen worden dan de ons omringende landen, is daarbij een vereiste.

10. Voedselveiligheid

Voedselveiligheid mag voor burgers en consumenten nooit ter discussie staan. Wettelijke en vrijwillige controle en kwaliteitssystemen borgen dat Nederlandse pluimveevlees en eieren altijd veilig, gezond en kwalitatief hoogwaardig zijn. Door import van producten van buiten de EU, alsook vanuit bepaalde EU-lidstaten naar Nederland, kan de goede naam van Nederlands pluimveevlees en Nederlandse eieren op het spel worden gezet. Daar waar ompakken of verwerken van geïmporteerd pluimveevlees of eieren en ei-producten plaatsvindt is een belangrijke voorwaarde dat altijd de locatie waar de dieren hebben geleefd getraceerd moet kunnen worden. Duidelijkheid en eenduidigheid op etiketten is hierbij een voorwaarde.

11. Volksgezondheid

Het houden van pluimvee voor de productie van pluimveevlees en (broed)eieren mag geen (significante) problemen voor de volksgezondheid opleveren. Voor overlast als gevolg van geur of stof zijn al diverse maatregelen beschikbaar en/of worden (door)ontwikkeld. In Nederland is echter een politiek maatschappelijke tendens gaande dat de dieren zoveel als mogelijk naar buiten moeten kunnen. Dat staat in bepaalde gevallen en mate haaks op ambities om overlast voor omwonenden door geur, stof en geluid te reduceren. Een open en eerlijke dialoog tussen burger/maatschappij, overheid en sector is hiervoor nodig. Fabels en feiten zijn verschillend. Helderheid over causaliteit is essentieel om te voorkomen dat symptoombestrijding plaats vindt of een vermeend probleem wordt aangepakt op grond van een vermeende oorzaak, terwijl de oorzaak van bepaalde negatieve gezondheidstrends onder burgers elders moet worden gezocht.

AVINED is het samenwerkingsverband tussen:

Nederlandse Vakbond
Pluimveehouders

NEPLUVI

AVINED
Mevrouw drs. H. de Haan
Postbus 2703
3430 GC NIEUWEGEIN

Kenmerk: 201700694

Den Haag, 4 mei 2017

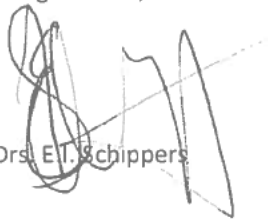
Geachte mevrouw De Haan,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik een grote hoeveelheid brieven, nota's en verzoeken.

Ik vertrouw erop dat u zult begrijpen dat het voor mij niet mogelijk is om daarop inhoudelijk te reageren.

Hoogachtend,

Dr. E.T. Schippers

Aan de (in)formateur(s)
p/a Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Amsterdam, 2 mei 2017

Betreft: Online toegang tot gedigitaliseerd erfgoed

Geachte informateur,

Hierbij willen wij, directeuren van vooraanstaande Nederlandse erfgoedinstellingen en hun brancheverenigingen, de aandacht van het nieuwe kabinet vragen voor de auteursrechtelijke positie van Nederlandse bibliotheken, musea en archieven.

Nederland heeft in het afgelopen decennium fors geïnvesteerd in de digitalisering van de collecties van erfgoedinstellingen en is op dit terrein uitgegroeid tot gidsland binnen de Europese Unie. Daarnaast is Nederland ook de vestigingsplaats van Europeana, het door de Europese Commissie (en Nederland) gefinancierde platform voor toegang tot gedigitaliseerd cultureel erfgoed uit heel Europa.

Ondanks de investeringen in digitalisering, instellingen en digitale infrastructuur wordt het online toegankelijk maken van gedigitaliseerd cultureel erfgoed nog steeds ernstig belemmerd door verouderde auteursrechtelijke regels. Dit is met name het geval als het gaat om collecties uit de twintigste eeuw, waarvan grote delen wel auteursrechtelijk beschermd zijn maar niet meer in de handel verkrijgbaar zijn, noch anderszins door hun rechthebbenden beheerd worden: de zogenaamde *out-of-commerce* werken.

In september 2016 heeft de Europese Commissie een voorstel gedaan voor een Richtlijn inzake auteursrecht in de digitale eengemaakte markt (COM(2016)593). Dit voorstel bevat maatregelen om het erfgoedinstellingen te vergemakkelijken om *out-of-commerce* werken in hun collecties online toegankelijk te maken voor het Europese publiek.

We constateren echter dat het door de Commissie voorgestelde mechanisme van *extended collective licensing* (ECL) slechts een gedeeltelijke oplossing voor de problemen van erfgoedinstellingen biedt. ECL kan immers slechts werken voor sectoren en werktypen met een traditie van collectief rechtenbeheer. In belangrijke sectoren zoals de AV-sector ontbreekt die echter en zo zal het door de Commissie voorgestelde mechanisme dus niet leiden tot online toegankelijkheid van de reeds gedigitaliseerde collecties.

Wij verzoeken het nieuwe kabinet daarom om zich bij de onderhandelingen in de Raad in te zetten voor een oplossing die werkt voor alle sectoren, werktypen en lidstaten. Daartoe zou, naast de verplichting tot wettelijke verankering van ECL, een auteursrechtelijke uitzondering kunnen worden ingevoerd die van toepassing is wanneer er geen collectieve oplossingen beschikbaar zijn. Onder meer Europeana en Nederlandse culturele erfgoedinstellingen hebben hiervoor concrete voorstellen gepresenteerd.

Daarnaast verzoeken we het nieuwe kabinet om er bij de onderhandelingen in de Raad voor te zorgen dat de invoering van de bovengenoemde Richtlijn niet zal leiden tot een beperking van de handelingsruimte van de lidstaten om *extended collective licensing*-mechanismen in te voeren die ook op andere werken dan *out-of-commerce* werken van toepassing zijn.

Vanuit het perspectief van ondergetekende erfgoedinstellingen zijn deze maatregelen essentieel om betere online toegang tot gedigitaliseerd erfgoed te kunnen geven. Op deze manier kunnen we burgers optimaal laten profiteren van de substantiële overheidsinvesteringen die de afgelopen jaren in erfgoeddigitalisering zijn gedaan.

Wij wensen u succes in de komende periode en zijn uiteraard altijd bereid een toelichting te geven.

Met vriendelijke groet,

Branchevereniging Archiefinstellingen Nederland
Chantal Keijsper, voorzitter

DEN, Kennisinstituut voor Digitale Cultuur
Marco de Niet, directeur

Europeana Foundation
Jill Cousins, directeur

EYE Filmmuseum
Sandra den Hamer, Director

FOBID - Netherlands Library Forum
drs. Marjolein Nieboer, voorzitter

Het Haags Gemeentearchief
Ellen van der Waerden, gemeentearchivaris

Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis
Afelonne Doek, directeur Collecties en Digitale Infrastructuur

Kennisland
Paul Keller, vicevoorzitter

Koninklijke Bibliotheek
dr. E.J.B. Knibbeler, algemeen directeur

Museumvereniging
Siebe Weide, directeur

Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid
Jan Müller, algemeen directeur

Stadsarchief Rotterdam
drs. Jantje Steenhuis, directeur

Stichting Academisch Erfgoed
prof. dr. ir. J.T. Fokkema, voorzitter

Regionaal Archief Rivierenland
Ella Kok-Majewska, directeur

Rijksmuseum
Taco Dibbits, hoofddirecteur

Utrechts Archief
Chantal Keijsper, directeur

